

З Теренів

Великої Війни

8 12947 44 444

З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

ЩО ДІЯЛОСЬ І ДІЄСЬ В НАШІМ РІДНІМ КРАЮ.

Докладний спис убитих і ранених.

ТОМ I.

Ціна 40 цнт.

РУСЬКА КНИГАРНЯ

168 E. 4 St. NEW YORK, N. Y.

10

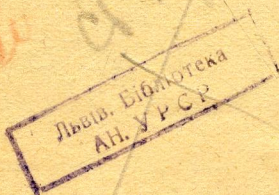
~~11111~~

З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

ЩО ДІЯЛОСЬ І ДІЄСЬ В НАШІМ РІДНІМ КРАЮ.

Докладний спис убитих і ранених.

ТОМ I.

Ціна 40 цнт.

РУСЬКА КНИГАРНЯ

168 E. 4 St. NEW YORK, N. Y.

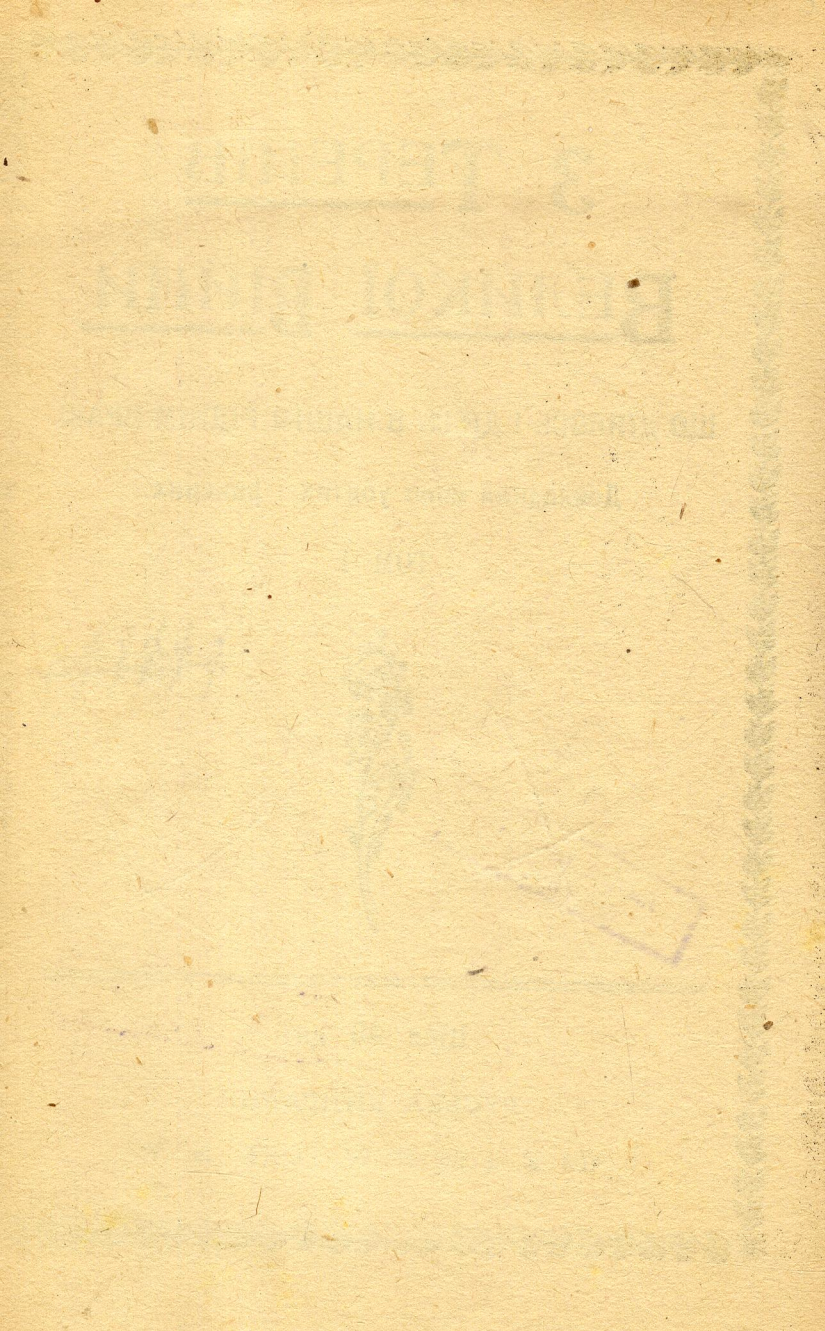

Photo by American Press Association.

Російські козаки візджают до Львова.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

ВОЄННЕ ПРАВО.

Міжнародне воєнне право вироблювалося там, де стикалися з собою два культурні народи. Римляни не знали ніякого воєнного права у відношенні до варварів. Загальне міжнародне воєнне право є твором найновіших часів. Війни в старині і в середньовіччю були війнами народів, а не армій, тому війна дотичилася кожної одиниці даного народу. Есенцією сучасного воєнного права є різниця між комбатантами і некомбатантами, між воюючими і невоюючими членами народу. Поїждних не вільно порушувати ні власній армії ні ворогові. Це відноситься до життя і тіла, до майна і майна обох воюючих сторін. Точні постанови міжнародних умов до цих справ знаходяться у окремих військових кодексах.

Аж до французької революції війна жила майном тих, котрі не воювали. Мусіли вони годувати і свою і ворожу армію. Сучасна армія удержується з державних податків, які бере держава з податків. Армії воюючої держави заборонено в який небудь спосіб скорочувати приватну власність. Средства поживи можна брати за гроші або правним похитованям. Всяка крадіжка має бути карана острійше як в часі миру.

Приватне майно є міжнародною умовою забезпечене тим способом. Конвенція в Гаазі в році 1899 рішила:

§ 9. Заборонено забирати і нищити ворожу власність, хиба коли-би зайшла воєнна konieczність.

§ 28. Заборонено пльондрувати місто або місцевість, добути штурмом.

§ 46. Належить пошанувати право і честь родин, житє і приватне майно одиниць, також релігійні переконання і культуру. Приватної власности не вільно конфіскувати.

§ 47. Пльондрованє є безумовно заборонено.

§§ 49 до 51. Контрибуцію можна стягати тільки на воєнні кошта. Стяганє належить поквітувати.

§§ 53 і 54. дотичать охорони залізниць і приватних воєнних средств. Склади амуніції і всі воєнні знаряди, які находять ся в приватнім посіданю, вважає ся за воєнні средства і забирає ся їх, але мусить ся їх звернути або дати відшкодованє.

Контрибуция може служити лиш воєнним цілям; навіть державні добра вільно тоді сконфіскувати, коли є рухомі. Всі вивласнення прим. залізниць можуть бути лиш часові. Жовнірів, котрі складають оружє, не вільно ані забивати ані калічити. Не вільно уживати вибухаючих куль карабінових дум-дум.

Полеві лязарети і шпиталі є неутральні. На них не вільно стріляти ані до тих, що опікують ся хорими і транспортом ранених.

Аустро-Угорска держава приняла всі сї умови, але застерегла собі що буде їх виконувати лиш тоді коли їх виконає рівночасно і ворог.

ХТО ЖИВИЙ УСТАВАЙ!

I.

Хто живий уставай, плуг на меч прокувай.
На Вкраїну вже трубить Богдан!
До борби, до борби! кличе голос труби,
Люд встає від Кавказу по Сян!

II.

Наш народ великан, на царя-Москаля
В бій піде і поборе в борбі!
Від Кавказу по Сян українська земля,
Землю сю відберемо собі!

III.

Від Кавказу по Сян лиш один буде лан,
Його власником нарід цілий —
Спільна праця і край, блисне воля і рай,
України вінець золотий.

— 0 —

ВІЙНА І ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ.

На підставі міжнародного права може побідний не-
приятель в часі війни займати і забрати лише публич-
ний маєток.

Воєнна власть опановує передовсім такі річи не-
приятеля що додають ся до веденя війни, отже: оруже,
публичні маґазини і засоби, воєнну касу; бо воєнна
власть має право забирати від неприятеля те все, чим

він провадить війну і ставить опір. Вона розпоряджує даліше публичними будинками, забирає грошеві приходи всякого роду і обіймає під свій заряд публичні каси, бо се все служить до приборканя противника і примушення його до заключеня мира.

Міжнародне право приказує побідникови шанувати приватну власність. Се відносить ся також до ґрунтової власности. Приватні добра монарха може неприятель забрати лиш тоді, як вони належать до монарха як до зверхника держави. Приватна земельна зласність може бути нарушена лиш тимчасово, доки того вимагає конечність. Як та конечність мине, тоді та приватна власність повертає до властителя.

Средства поживи, яких військо потребує в занятім краю, мусить воно купувати і платити за них готівкою. Давна засада, що війна повинна сама себе живити, що отже війська в краю неприятеля можуть жити коштом спокійних мешканців, противить ся новочасному міжнародному праву. Як населене занятого простору не хоче достарчити побідникови конечної поживи, тоді може армія добути ту поживу силою, але лиш за винагородженєм.

Забирати военну добычу в часї війни на суші є лиш винятково дозволене. Як военну добычу можна забрати лиш зброю і коні неприятеля, бо ті річи служать до военных цілій. Зато є противне постановам міжнародного права забирати від неприятеля гроші і вартісні річи. Але як жовнір має при собі більші грошеві

суми, то можна їх уважати не як приватну власність але як воєнні запаси і як такі може їх побідник забрати.

Воєнним бранцям треба також лишити їх приватну власність.

Річи знайдені при тім, що поляг в бою, може побідник задержати лиш так довго, доки не віднайде ся його правний спадкоємець.

В кождім випадку забирати воєнну добычу можуть лиш воєнні власти. „Марудерство” злодіїв, що закрадають ся на побоєвище, уважає міжнародне право за тяжкий злочин.

— 0 —

ЗА РІК 1654 — 1914.

Сила і могутність Росії в Європі починає ся від переяславського договору, який заключено 1654 року між Україною та Московією. Договір заключила Україна з Московією як рівний з рівним. Московський цар зобов'язав ся свята шанувати прав і свободи України та оборонити її перед ворогами. Але анї він сам, анї його наслідники не додержали слова, святотатство подоптали свої приреченя і зобов'язаня. Україну взяли вони гірше від всякого ворога в правдиву неволю, закріпостили киян, помордували наших українських гетьманів і полковників, на кістках українського козацтва побудували царські кріпости і тюрми, нищили Україну економічно і політично і видали українське населенє на грабіж і розбій московському чиновництву.

Злочинний досвід зроблений на українським народі примінювала відтак Росія на інших народах, з якими звела її судьба. За Україною пішла Польща, відтак Фінляндія, далше Туреччина, Болгарія, а в послідних часах в той сам спосіб хотіла вона поступити з Австрією і Німеччиною.

Та ту повихнула ся Москві нога і вона падає і впаде впропасть, з якої ніколи вже не піднесе ся. Москва тяжко і соромно потерпить кару за всі злочини, які від переяславського договору поповнила і поповняє від 300 років на народах Європи. Всі без виїмка культурні народи східної Європи повстають як один муж, аби знищити раз на все віроломного злочинця, щоби освободити ся від грабіжника і нищителя людських прав і свободи, всі держави і народи стають спільно до послідного обрхунку з царською Росією, і тягнуть її на страшний суд перед історію людства. В віроломстві і злочині зродила ся могутність Росії, через віроломство і злочин щезне вона з лиця землі. Ще раз, ще послідний раз полле ся невинна кров людська і людскість увільнить ся від погубного потвора, яким є царат. Культурні народи східної Європи не цофнуть ся перед ніякими жертвами і рік 1914 буде послідним роком царату.

З чистими руками і з чистим серцем стає також наш український народ до борби за сьвяту справу, за свою волю і права з тою сильною вірою, що Бог і правда по нашій стороні.

Боріте ся! Поборете, Вам Бог помагає!

ЗЕМЛЕ НАША НЕЩАСНА.

Земле нещасна! де суть
твої діти?

Чи джума стяла? Чи їх
любть пожерла?

Чи страшна повінь край
моря заверла?

Де сини твої? де суть твої
цвіті?

Летів орел з чужиноньки

Тай став повідати

За кєрєвє долиноньки,

За спалєні хати;

Та за кости біленькїї

Випрані дощами

За могили високїї,

Сипані руками;

Та за думи сумнєнькїї,

Вєржені в облоки,

Та за жалі гірєнькїї,

Слезані потоки;

Та за шаблї щєрєавїї,

Поломану зброю,

Та за душї блуєавїї

Бєз мєра, покою.

Лєтїв орєл вєздухами,

Стєв рєзпєвїдєтє;

Зєшумїв Днїєстр бєрєгами

Тєй яв сє пєтєтє:

А чїї-ж тє крєвцї плїлї

Тїмї долинами?

Тє чїї-ж тє кєстї мїлї

Вїтрєнькї дощєми?

“Ої плїлє тєм крєвцє
тєплє

Нє з єднєгє крєя,

Лїш нєйбїльшє зсїклєсь,

скрєплє

З-нєд Днїєстра, Дуєяє.

Бє тєм сєрцє мєв стєль
в гєртї

Зє бєязнь нє знєє;

Як нє учтї, як прї квєртї,

З вєрєгєм гєлєє.

А чїї-ж тє рєкї зєвлї

Мєгїлї вєсєкї?

Тє чїї слєзє сїплїлї

В пєтєкї глєбєкї?

“Не єдна там жменя верла
На очи землиці,
І не єдна щира перла
Упала з зріниці.

Але слъози тогди в сьвіті
Льонули мов ріки,
Як Дністра, Дунаю діти
Прощались на віки.

Єдна мати їх плекала,
Єдна судьба била.
Єдна любов їх вязала,
Єдна смєрть злучила.”

А чий-ж то щербавії
Шабельки та зброя?
Чому душі блукавії
Шукають покоя?

“Не з єдного там Дунаю
Поломана зброя,
Лиш душечки з Дністра
краю
Шукають покоя.

Бо там хлопці, там молодці
За свободу впали,
А дівчата, чорнобровці,
Дома полишали.

Плаче дівча, плаче мати,
З жалю не втихає,
Що ї свободи не видати,
Й милий не вертає.”

— 0 —

ЩО ТАКЕ МОСКАЛІ?

Вступ.

Не всі Українці добре знають що таке Москалі. Є ще люди темні, що кажуть: „Москаль — то правдивий Русин.” А се неправда. Щоби всі переконали ся, як річ має ся, подаємо тут уривки з книжки Підгірського „Український народ” ще не виданої друком. Се треба

знати кожному ще й для того, що підчас процесу Бендасюка кацапи говорили несотворені річи на Український наш руський народ і були тоді люди, котрі їм вірили.

І. Славяни.

Москалі належать до славянських народів. Славяни ділять ся на північних та полудневих. До північних належать Чехи, Словаки, Поляки, Білоруси, Москалі. До полудневих: Українці, Хорвати, Словінці, Болгари і Сербі.

Українці називають ся ще Русини або Малорусини і мешкають на своїй давній землі Руси-Україні. Москалі називають себе ще „Великоруси,” або рускїї, а наш нарід зве їх „кацапами” за те, що всі Москалі бородаті як цапи. Давно звали ся Москалі таки Москалі від міста Москви, їх давньої столиці. Але від коли загорнули нашу українську землю, почали баламутити наш нарід. Цариця Катарина II. як знищила „Січ,” назвала Москалів „рускїї,” а держава від часів Петра I. звала ся „Россія.” Россія, а властиво Москалі боять ся, щоби не втратили нашу землю і баламутять нас і Білорусів, кажучи, що ми належимо до Москалів. Котрі темні люди і непорозумлені, ті слухають московської брехні, як от наші кацапи, вирікають ся своєї мови і свого народа, а приступають до Москалів. Через те вони є зрадники нашого народа, бо ділають на нашу шкоду. На кацалські газети і товариства Москалі давали гроші.

II. Московсна раса.*)

Москалі належать до Привислянської раси, а Українці до Адрійської раси. При розгляданю расових прикмет звертаємо увагу передовсім на зріст, волосє і форму черепа-голови. Антропометричні поміри, от такі як приміром при війск. бранці де записує ся докладно всі прикмети людей, дали доказ, чим ріжнить ся нарід московський від українського. Про Москалів знаємо зі записок, роблених московськими війсковими властями, про Українців з австрійських записок. Українці відріжняють ся у всім від Москалів. Тут беремо під увагу загальні числа, які вийшли з усіх чисел. І так зріст пересічний: Українці 1 метер 67 цм., Москалі 1 м. 65 цм. Барва волося: Українці темняві, Москалі руді або ясноволосі. Очи: Українці чорні і карі, Москалі сірі або ясні. Найважнійшою ріжницею расовою є форма черепа (чашки): Головний показчик помірів довжини і ширини черепа у Українців виносить 83 степені, у Москалів 80. Через сю прикмету ми належимо до полудневих Славян, а Москалі до північних. Лице у нас симетричне, 77.8, у Москалів 76.7, отже вузше і довше. Ніс у нас рівний, вузкий, 65 степені, у Москалів широкий 88 степ. Груди у Українців великі, 55 процент довжини цілого тіла, у Москалів 52 проц. Руки у Україн-

*) Хто хотів би знати обширнійше, хай загляне до книжки: Др. С. Рудницький: Географія України, часть II. 1914. р.

ців 45 см., у Москалів довші 46 см. Ноги у Українців 53 см. у Москалів короткі 50 см. Отже Українці належать до адрійської, чисто-славянської раси, є високі, темняві. Москалі є мішанці творять иншу групу, бо визначають ся білявим волосем та низким ростом. Для того не можна ніколи говорити, що Українці походять з Москалів, бо як-би се була правда, то були би до них подібні. До Українців подібні є Хорвати, до Москалів Фіни і Татари.

III. Давне житє.

І в давних часах, перед 1000 роками була вже різниця поміж українськими племенами а московськими. Про українські племена так каже найдавніша літопись: „А мали вони окремі обичаї прабатьків своїх, історію та вдачу свою. А мають вдачу від своїх предків сумирну і тиху і стидливість для невісток своїх і сестер і для родичів своїх. Мали також свої весільні звичаї.”

А про московські племена пише та сама літопись, але зовсім що инше: „А Радимичі і Вятичі мали окремий обичай. Жили у лісах як кожда худобина, поїдали все нечисте. Безстидність у них була перед родичами і невістами. Весіль у них не було тільки ігрища поміж селами. І сходились на ті ігрища і на всі чортівські забави і там ловив собі кождий жінку, яку хто хотів.”

IV. Культура.

Українці мали свою давну культуру в тих часах, коли про Москалів ще ніхто й не чув. Але потім Мос-

калі, яи прийшли на Україну знищили нашу культуру а тепер підсувають нам московську псевдо-культуру.

З тої московської некультурної культури нам нічого не прийде. Один учитель з російської України та пише: Щоби то був з України, яка вона була би слава, як-би лиха доля не руйнувала і не віддала Україну на знущанє і глум некультурним ворогам, Москалям. Триста років живуть Українці під тиранською Росією. 300 років старали ся Москалі убити всяку свідомість і культурність в нашім народі. Але й досі наші українські люди як небо від землі різнять ся від Москалів. І Англійці побачили нашу культурну висшість над Москалями. Московській культурі недостає питомого духового змісту, а європейської вона не хоче признати. Москаль Меншіков признав ся, що Москалі обкрадають Українців культурно, беручи від них все чудове, що витворить українська природа і культура.

Московська культура лиш поверховна, бо у Москалів бачимо хамство і варварство.

V. Москалі.

Зверхний вигляд Москалів: зріст середний, лицекостисті, носи тупі, широкі і грубі. Москалі є кріпкою і ргубоватого складу тіла. Бородаті, волос рудий або білявий. Карк короткий, чоло низке, очі сині. Москалі — се не є чистий тип Славян, але мішанина Славян з дикими азійськими народами, як Чудами та Фіннами. І первісна людність Московщини належала до фінського, азійського племені.

Внутрішня вдача: Безконечні ліси, скупа земля, довга татарська неволя і темнота, піддержувана московськими царями — все те витворило у московського мужика самі погані хиби: безглядний послух, хитрість і сліпе підданство властям. На ту консервативну вдачу, заскорузлість, східну байдужність і недостачу самостійного думання і ділання опирає ся самодержавна Росія. Хабарництво — се прикмета Москалів і взагалі всіх азійських народів. Один учений пише: „Для Москалів маю погорду за їх азійський нахил до нищення, доптання чужого дорібку і східну несовісність, котра pozwalaє їм у кожній справі мати двояку думку.” З Москалем дружи — а камінь за пазухою держи! — каже наша народна приповідка. Є у Москалів страшно велика любов до влади і пановання, а їх погана народна привичка — безмірне питє. Щоби ратувати упадаючу Росію, голосять Москалі таку неправду, наче-б то всі Українці, Білоруси і Москалі—то „адін русскій народ.” Ми не дивуємо ся такій глупоті, бо звісно, русскої чоловік (Москаль) „заднім умом крепок”.... Так кажуть і вдатно, про себе Москалі. Москалі не є славянскою расою — се признає Москаль князь Мещерський. А Наполеон І. сказав: „Обшкрептай Москаля, а побачиш Татарина.” Московський народний стиль нагадує татарські будівлі в Туркестані.

VI. Росія.

Декому здаєть ся, що Росія значить те саме, що й Московщина. А тимчасом корінна Московщина лиш

там, де місто Москва і Петербург. Росія — се назва всіх країв разом, що творять одну державу. Там, де місто Київ, то Україна; де Варшава, там Польща; де Вильно, там Литва; де Полоцк, там Білорусь; де Гельсінґфорс, там Кавказія; де Астрахан, там Татарія і т. д. А все разом звесь ся Росія. Всім народам, навіть й Москалям, зле жити під Росією, бо нема там конституції і ніяких прав. А вже найгірше там жити Українцям. Нема ні одної української школи, лиш діти мусять вчити ся по московськи. Навіть у церкві сьвященикови не вільно говорити проповіді по нашому лиш по московському. Часописи українські там не вільно держати у себе, також нема там ні читалень ні Січий, ні інших товариств. І так мучить ся під Москалем понад 30 міліонів Українців! Московська мова є урядова в Росії, а української мови там не признають. Росія ще й дивить ся зависним оком на те що Українці в Галичині і на Буковині мають від Австрії конституцію і всі права і через те Москалі хочуть забрати Галичину і Буковину для Росії. Але, дасть Бог, що так не буде, а навпаки, ми відберемо Україну від Росії.

 0

НЕ КОЖДА КУЛЬКА ТРАФЛЯЄ.

В новочасній війні рідко, коли приходить бити ся грудь о грудь; беть ся майже виключно з далека і то із що-раз більшої віддали. Новочасне оруже, від звичай-

ного карабіну аж до найбільше скомбінованої армати раз-враз удосконалюють в тім напрямі, щоби нести кулі на найбільшу віддаль. Але з другої сторони изза удосконалень в тім напрямі що раз тяжше влучно ціляти. Фаховці зауважали, що щораз більше куль іде на марно. В часі війни російсько-японської яка що до страшного розливу крови перевищила усі попереднівійни, обчислено що на 150 стрілів арматних лише оден ніс смерть, а з карабінових 1 доперва на 3.500. В кровавій битві під Кінчу займали Росіяни знамените становиско, з котрого вишхали їх Японці ледви по дуже зухвалих і кровавих атаках. Становиско Росіян було вправді дуже оборонне, але простір на котрій вони могли розвинути свою бееву лінію, був так нещасний, що властиво в бою могло взяти участь ледви 4.415 жовнірів. Японці напали на них з величезною перевагою, бо аж 35.000 жовнірів, але і з них лише часть стріляла. Зате тяжшого оружя ужито в тім бою по стороні російській: 54 полевих армат, 77 кріпостних, 10 мітралезів і 5 машинових карабінів; Японці знов ужили 198 полевих армат, 48 мітрайлезів і 17 армат пароплавних. Який же шалений був тоді огонь! А однак число поляглих було зглядно незначне, особливо, як зважить ся, що малий терен дуже пособляв, і цільності стрілів і взагалі збільшав правдоподібність успішности кожного стрілу. Мимо того полягло по стороні російській лише 100 офіцирів і 1.875 жовнірів, а по стороні Японців 133 офіцирів і 4.071 жовнірів.

НОВОЧАСНА КОЛИСАНКА.

Гей на дворі сніг біленький, —
 Деж піїхав мій миленький?
 Гей поїхав на війночку
 За рідненьку Вкраїночку.

Гей на дворі сніг біленький,
 Та чи верне мій миленький?
 Ой не верне вже ніколи: —
 Поляг милий в чистім поли....

В Америці сніг біліє,
 На Україні — червоніє
 Червонієж він від кровці,
 Що проляли наші хлопці.

Гей проляли мов водицю
 Саміж лягли на землицю.
 Лягли хлопці, — вже не встануть,
 На Україну вже не глянуть...

— 0 —

ХТО ВЕДЕ ВІЙНУ.

Офіційально виповіли війну. Австрія Сербії
 липня і Росії 7 серпня.

Німеччина Росії 1 серпня.

Англія Німеччині 3 серпня.

Чорногора Австрії 8 серпня.

Італія, Швеція, Швайцарія і Злучені Держави оголосили нейтральність.

Канада симпатизує з Англією; Португалія також.

Перші здобутки воєнні.

Німці здобули місто Леодіум, Франція малі села в Альзациї.

Німці спалили Лібаву і Ревель в Росії, здобули також Каліш і Ченстохову.

Австрійське військо атакує Білгород а німецька армія здобула Варшаву.

Доходять чутки, що москалі палять міста і села в Польщі, наколи приходить ся їм утікати перед Німцями або Австрійцями.

Німці старають ся мешканців Курляндії і Фінляндії наклонити до повстання против Росії.

ня 7 серпня.

До російського літака, який показав ся внапрямі до австрійського війська дали кільканайстріальних вистрілів, задля чого літак упав на землю. Літаку знаходив ся офіцер і жовнір яких убито ще в повітрі.

ня 8 серпня.

Бесіда німецького цісаря Вільгельма до армії:

„По 43-літнім спокою кличу всіх Німців до війни,

які спосібні суть до оружя. Ми маєм боронити наші посілости в батьківщині і в хаті на жите і смерть.

Єсьм певний, що дух германський є сильний, неустрашимий, завзятий, вірю, що дух германський стане тимбільше палкий, коли згадає на предків своїх, які в наслідок завзятих, умілих а удатних борб, були всегда пострахом сусідів ворогів.

Вірю вам, германські вояки і вірю кождому з моїх підданих.

Знаю, що, єсли зайде потреба, то кождий з Вас віддасть жите в завзятій борбі, — як пристало на сьвідомого і чесного горожанина.

Памятайте на нашу велику і почену минувшину і о тім що ви єсьте Німцями. Нехай вам Бог благословить.

Дня 9 серпня.

Німецьке військо коло Інстербург знищило зовсім російську армію.

Поляки радо витають німецьке військо, в наслідок чого російське військо цофає ся в глибину Росії, сподіючись що в Королівстві польським прийде до заворушень против Росії.

Дня 9 серпня.

Два російські полки заатакували територіум німецьке в віддаленю 3 миль від Тильзипту, однак по довшій завзятій борбі уступили.

Французи пораз перший побили Німців. Вдало ся їм забрати село Альткірх в Альзациї на границі

Швайцарії. Вістка ся викликала серед Французів велике одушевленє. Борба була страшна, одна і друга сторона понесла великі страти в людях, подібно 30 тисяч людей понесло смерть, а до 12.000 є ранених.

Дня 10 серпня.

Підчас борби в Белгії німецьке військо заграбили 2,000,000 франків з банку.

Дня 10 серпня.

Бритийський корабель воєнний „Крайгсфорт” о поємности 1842 тон в наслідок міни потонув.

Дня 10 серпня.

Бритийський корабель „Сан-Вільфредор” о поємности 928 тон, який дня 29 липня причалив до Гамбурга, зповоротом при Евгавен в наслідок міни потонув.

Дня 12 серпня.

Росийський ряд оголосив 8 серпня, що не буде виплачувати золотом, лише паперами Росія не може нігде дістати золота, бо банкери щось не довіряють єї. Ходить чутка, що велика скількість курсує фалшивої паперової монети. З сего вносять, що само правительство пускає фальсифікати, а то тому, щоби не платити довгів.

Дня 12 серпня.

Битва між Бельгійцями і Німцями при здобуваню фортів Лісж була страшна — ботаго трупів так по од-

ній, як і другій стороні — остаточно Німці віднесли перемогу.

Дня 14. серпня.

Телеграма з Константинополя донесла що Туреччина купила від Німеччини два військові кораблі Гебен і Бреслав, які схоронилися перед англійською флотом до проливу Дарданелів. За ці два кораблі мала Туреччина заплатити Німцям 20 мільйонів доларів.

Дня 13. серпня.

Позаяк Австрія не дала вдоволяючої відповіді в справі посунування війська з Тиролю через Швейцарію на границях Альзасії — Франція виповіла війну.

Дня 13. серпня.

Австрійському конзулеви в Вінніпегу вручено паспорт. Мав він зі всіма своїми урядниками виїхати з границь Канади в протязі 48 годин. Виїхав він в сторону Злучених Держав.

Дня 13. серпня.

Бручено рівнож паспорт генеральному австрійському конзулеви в Монреаль.

Дня 14. серпня.

Японія заявила, що готова кожної хвилини розпочати військові дії проти Німеччини, але хоче вперед знати, що вона скористає в разі перемоги і укорочення Німеччи-

ни. — Видно Японія торгуєть ся і не хоче даром нікому помагати.

Туреччина виповіла війну Росії.

Дня 29 жовтня турецькі воєнні кораблі почали бомбардувати два російські порти над Чорним Морем. В сей спосіб турецька держава станула по стороні Німеччини і Австрії проти Росії. Дуже можливо, що розпочаті воєнних кроків зі сторони Туреччини, буде товчком для других держав, щоби вмішати ся чинно у війну, а в першій мірі для Італії, Греції, Болгарії і Румунії.

„БІЛА КНИГА.”

Виміна телеграм між цісарем Вільгельмом і царем Миколою II, перед вибухом війни.

В Берліні німецькому парламентови предложено (4 серпня) „Білу книгу,” Між долученими до неї документами знаходить ся цілий ряд телеграм вимінених між цісарем Вільгельмом а царем.

Дня 28, липня телеграфував

цісар Вільгельм до царя Миколи:

„З найбільшим безпокоєм довідуюсь про вражінє, яке викликало в Твоїй державі виступленє Австро-Угорщини проти Сербії. Не маючи скрупулів агітація, поширена в Сербії від ряду літ, довела до обурюючого злочину, якого жертвою впав архикнязь Франц Фердинанд. Дух, що повів Сербів мордувати свого власного короля

і його жінку, царює в тім краю ще до нині. Без сумніву Ти і я як і всі суверени мають спільний інтерес наставати на те, щоби всі ті, що є морально відвічальні за огидний злочин, понесли заслужену кару. Та враз я й розумію добре як важко Тобі й Твому правительству виступати проти струй загальної opinio. Помимо щирої приязни, яка нас від давна вяже, ужймо цілого свого впливу, щоби наклонити Австрію до старання о явне вдоволяюче порозумінє з Росією. Маю повну надію, що Ти мене підпреш в тих змаганнях усунути всякі перешкоди які ще можуть зродити ся. Твій щирий і відданий свояк

ВИЛЬГЕЛЬМ."

Дня 29. липня телеграфував

цар Микола до цісаря Вільгельма:

„Радію, що Ти знова вернув у Німеччину. В тій поважній хвилі прошу Тебе як найсильнійше, щоби Ти помогав мені. Виповіджено слабосильній державі ганьблячу війну. Обуренє з того приводу, яке вповні поділяю, є в Росії величезне. Предвиджую, що дуже скоро не буду всилі оперти ся напорови, який на мене натискає і буду приневолений видати зарядження, які спровождать війну. Щоби запобігти нещастю, яким була би європейська війна, прошу Тебе в імя нашої старої приязни, щоби Ти зробив всьо, що можеш для припиненя свого Союзника, щоб він не пійшов за далеко.

МИКОЛА."

Цісар Вільгельм відповів цареви 29. липня:

„Я одержав Твою телеграму й поділяю Твоє бажа-

не удержати мир. Однак не можу, як я вже сказав у моїй телеграмі, поступоване Австрії уважати „ганьблячою війною.” Австро - Угорщина знає з досвіду, що приреченє Сербії, о скільки воно є лиш на папері, є зовсім повне. Після мене поступоване Австро-Угорщини треба уважати за пробу одержання повної запоруки, що припорученя Сербії будуть дійсно перемінені в діло. В тім погляді скріплює мене заява австро-угорського кабінету, що Австро-Угорщина не думає робити ніякі здобичі коштом Сербії. Думаю отже, що для Росії є зовсім можливе витривати супроти австрійсько-сербської війни в ролі видня, не втягаючи Європу у війну, найстрашнійшу, яку вона коли небудь бачила. Думаю, що безпосереднє порозумінє Твого правительства з Віднем є можливе і бажане, порозумінє, яке — як я Тобі вже телеграфував — моє правительство всіми силами буде підпомагати. Очевидно військові зарядження Росії, які Австро-Угорщина могла би уважати за погрозу, могли би прискорити нещастє, яке ми оба хочемо здержати.

Також моє становиско, яко посередника — яке я прийняв в наслідок твого поклику до моєї приязни — було би підкопане.

ВІЛЬГЕЛЬМ.”

Дня 30. липня телеграфував

цїсар Вільгельм до царя Миколи:

„Мій амбасадор одержав порученє звернути увагу Твого правительства на небезпеку та поважні наслідки мобілізації. Тесаме сказав я Тобі в моїй послідній телеграмі. Австро-Угорщина мобілізувала лише проти

Сербії, а іменно лише частину своєї армії. Наколи Росія — як се з донесень Мого і Твого правительства випливає — мобілізує проти Австро-Угорщини, то роль посередника, яку Ти мені в приязний спосіб завірив і яку я на Твоє виразне прошенє приняв, була би наражена на унеможливленє. Весь тягар рішеня спочиває тепер на Твоїх плечах; вони мають відвічати за мир або війну.

ВІЛЬГЕЛЬМ."

Цар відповів цісареві Вільгельмови 30. липня:

„Дякую Тобі від серця за Твою скору відповідь. Висилаю нині у вечір Татіщева*) з інструкцією. Військові зарядження, що тепер входять в житє, були постановлені ще перед п'яти днями, а іменно по причині оборони проти приготовлень Австрії. Надію ся з цілого серця, що ті зарядження не вплинуть в ніякий спосіб на Твоє становище, яко посередника, яке я дуже високо шаную. Потребуємо Твого сильного натиску на Австрію, щоби прийшло з нами до порозуміння.

МИКОЛА."

— 0 —

Збараський повіт.

Дня 10 серпня прийшло в Капустинцях до перепалки між відділом загального ополчення і патрулею козаків. В часі перепалки взято до неволі кількох росій-

*) Татіщев був представником царя, приділеним до боку цісаря Вільгельма.

ських жовнірів та козака під котрим впав кінь. Доставлено їх до Тернополя.

Добичі зіпд Волочиск.

Дня 10 серпня в ночі привезено до Тернополя на трох фірах, експортованих відділом кінноти, добичі взяті в Волочисках по утечі козаків. Привезено мундури, різних категорій зброї, скрині амуніції і пальне оруже. Крім того привезено поїздом бронзове погрудє царя, хоругов і документи залогуючої в Волочисках російської піхоти. Рівнож забрано в Волочисках кільканайцять козацьких коний, котрих влучено до окремих відділів нашої кінноти. Ціла ніч на границі минула спокійно.

Залізці.

Дня 11-го серпня в ночі впали російські війська, а саме один полк стрільців, полк уланів і кілька батарей через границю коло Мільна аж до Залозець. Компанія оборони краюї, котра в тім місци стерегла границь, мусіла мимо сильного опору податись назад перед перемогою до Олієва. Неприятель лишив ся в Залізцях. Надійшла поміч наших сторожий границних і тільки дякуючи їх енергічному опорови неприятель не мав змоги посунутись далі. Коли (12 серпня) передполуднем надійшли з помочию наші улани і драго-ни, щоби виконати коло Залозець рішаючий атак, неприятель утік в переполосі і переслідуваний зістав ви-пертий на кільканайцять кілометрів поза границю. При всіх пограничних сутичках не ходить неприятелеви про

зведене бою з нашим військом, лише тільки о непокоєне граничного населення, наклонюване його до зради вітчизни та агітацію в тім напрямі. Неприятель полишив на місци значну скількість оружя, гармат і ринштунку, а се вимовно свідчить про його паніку при утечі. Страти наших військ невеликі, натомість значні страти мав неприятель.

— 0 —

З ПЕРШИХ БОЇВ З МОСКАЛЯМИ В ГАЛИЧИНІ І НА БУКОВИНІ.

„Вибили Москалів до ноги...”

Дня 12-го серпня полк або більше піхоти російської пробував вдерти ся через Залізці на галицьку територію. Полк піхоти російської з 8 гарматами і відділом козаків почав острілювати одну компанію нашої краєвої оборони, котра мусіла по шести-годинній боротьбі завернути до Олієва. Тимчасом наш відділ оборони краєвої і драгонів з 4-ма гарматами зайшли Росіян з задку і вибили до ноги. Полягло наших 4, а 16 ранених. Росіян полягло, як оповідали очевидці, 500, а може і більше; бранців повезли до Львова.

Сокаль.

Львівська місцева ц. к. команда військова подала до загальної відомости під датою 12. серпня, що поширені по місті чутки про випадки в Сокалі, а саме про здекастроване баталіону австрійської піхоти, про збомбардоване і спалене міста і т. д. не відповідають дійсности.

Вибух тільки огонь на двірці залізничім, інших пожегів не було. Кілька гарматних стрілів, які дійсно впали зі сторони неприятельських військ, не заподіяли в місті більшої шкоди, а баталіон піхоти, котрий був там дня 11. серпня в акції, крім кількох ранених не мав жадних поважніших страт і є, як інспекція виказала, повний запалу до дальшої борби.

Дня 11. серпня около 12. години в полудне привезено до Львова 29 московофільських селян і дві жінчини, зрадників з Сокаля. Зараз відбула ся воєнна судова розправа над ними. Всіх засуджено на кару смерти.

На транспорт той складало ся: 24 селян зі Свитазова (між ними звісній вїйт Нікон), 4 селяни і 2 баби з Завишня, 2 зі Скоморохів і парох Завишня о. Григорій Грицик. Як показуєть ся нині, мали Москалі на пограничу сокальського повіта дуже добре зорганізованих „прихильників,” з котрих одні як о. Плешкевич посиляли їм листи у бохонци хліба, інші хоруговками на дзвіниці давали знати, чи в селі є військо чи ні., що причиною хвилевого переполоху в місті була виключно зрада москвофілів, що дали знати Москалям про відділ нашої кінноти зі Сокаля. Згідно з денесенєм ц. к. кореспонденційного бюро 55 полк доказував чудес хоробрости, боронячи майже до послідної хвилі своєї позиції.

„Неприятель подав ся в глиб краю.”

13. серпня відділ ополченців (ляндштурма) з Вікна, Чорного Потока і буковинського Онута переступив

російську границу і заняв місцевости російський Ону Баламутівку і Ржавинці, знищив російські телеграфічні получення та висадив у воздух тамошний військовий, поштовий і телеграфічний уряд. Неприятель подав ся глиб краю.

— 0 —

АРЕШТОВАННЯ МОСКВОФІЛІВ В ГАЛИЧИНІ.

Виборці посла Маркова. Нападу російського війська на Сокаль сподівались москвофільські селяни з колиць Сокаля. Порозуміли ся вони з російськими військами, давали їм різні знаки за помічю хоругових світляних знаків. Коли зібране в Сокалі військо опстило місто, йдучи на інші визначені йому постерунки селяни дали про се знати Росіянам, котрі в числі двох сотень кінноти впали до міста. Тоді зрадники, на чолі яких стало двох москвофільських священиків, підпалили двірець. Заалярмоване про напад австрійське військо поспішило до Сокаля і відперло атак російської кінноти, котра понесла значні втрати. Кільканайцять заків взято до неволі. Військо погасило пожар, який заподіяв більших шкід.

Борбецьке староство позамикало всі читальні Качковського в повіті (які від кількох літ і так „функціювали” лише на папери), познимало їх вивіски, а книжки й папери опечатало. — Арештовані „саміє твірні столби абрусенія”: о. В. Глинський, парох Підмоштира, — о. Кармалита, парох Стрілок, — о. Стецев, парох Станковець, — Іван Терлецький з Волощини.

Турчанщина. Арештовані: О. Торковський (Висонко н.), о. Волянський (Яблінка н.), о. Янів (Гнила), о. Вілас (Либохора), о. Добрянський (Ясениця) з двома синами, о. Гичко і проф. гімн. Гичко.

Товмаччина. В Олеші арештовано дяка Василя Кухнія, його сина абітурієнта і академіка Семенова. В Брашеві арештовано о. Литвиновича, а в Олешові о. Крижановського зі сином.

Самбір. Арештовані: др. Теодор Кміцікевич зять емер. гімн. кат. о. Гмитрика, о. Іполит Хиляк директор „Ризниці,” Айталь Влашин книговодчик „Ризниці,” Іван Мудрий возьний „Ризниці”, о. Василь Скобельський парох в Прусах (був предсідателем суду як чистили линію Дудикевича), о. Заяць парох з Горожанни великої разом зі сином, Глебовіцький судія в Старім Самборі, Киндій надкомісар при секції забудови гірських потоків. — Інтерновані в хаті: радники судові: Конст. Павликів і Хиляк, о. Гмитрик і др. Цюк. — Крім сего поарештовано до 40 москвофілів з Турчанского повіта, котрих мали відставити до Самбора. Рівнож увязнений і звісний з коропужського процесу о. Маркил Роставецький з Рімна, що привіз до Коропужа російського посла Стаховича, щоби йому показати нашу „русскую деревню.”

В Ходорові арештовано Данила Фенина, вйта і дяка Івана Фенина, о. Павла Филиповського та його двох синів Зеновія і Стаха, паламара Федя Кубільця та піддячого Федя Казмирчука. Словом — цілу церковну обслугу і попа.

Дня 11-го серпня в п'ятницю, ще арештувала там поліція 11 москвофілів, межи ними 3 парохів, 1 академіка, 1 абітурієнта гімн. і 6 мужиків під замітом москофільської агітації. Доконана у них ревізія мала дати компромітуючий вислід, тому арештовано їх і відставлено під військовою ескортою до Львова.

Чортківщина. Арештовано о. Стефана Кунанця пароха з Коссова і переведено в його домі ревізію, якої вислід є тайною. Його відставили власти до Чорткова, а відтак забрали під суд, мабуть до Станиславова. На його місце поручив деканат душпастирські обов'язки приватному сотрудинові з Білобожниці о. Сапрунови Методєєви. Дня 8 серпня с. р. перевели власти ревізію також в о. Калитчука в Расташівці, почім арештували його і віддали до в'язниці в Чорткові. В Джурині арештовано управителя народної школи Задорожного. В Чорткові арештовано залізничного кондуктора Ковбасюка. В Білім коло Чорткова арештовано війта Марчака. В Джурині арештовано також селянина Григорія Ципенду. В Чортковщині говорять також про арештоване адвоката Видрака з Чорткова і о. Білинського з Ласковець.

Броди. В часі свого хвилевого наскоку на Броди російський військовий відділ випустив на волю в'язнів з б'ридських судових арештів — переважно москвофілів, задержаних там для охорони перед можливим шпіонством. Дехто з випущених російським військом „старо-русїнуф” таки просто з в'язниці пустив ся грабити по-

кинуті мешканцями доми і склепи. Помагали москвофілам в сїм „занятю” російські вояки.

Виборці б. посла Глібовицького. Дня 13 серпня о 11 годині в ночі прибув на двірець Підзамче поїзд з Золочева, конвойований компанією війська в 50 люда під проводом кадета. Висадилося з него 146 москвофілів арештованих з Залізцях, Золочеві і інших місцевостях золочівського повіта. Були серед них старші й молодші селяни, сьвященик москвофіл з жінкою, був також слідчий судія зі Золочева Івануса, (той сам, що під присягою зізнавав сьвідомі брехні на процесі Бендасюкаї) На двірці оточив їх військовий кордон. Прибула поліція і під ескортою війська відпровадила арештованих до Бригідск. Переважна часть арештованих походить з Залозець, маєтку п. Тадеуша Ценського, голови польської ради народової і організатора центрального комітету народового.

Бережанщина. Арештовано під замітом шпіонажі двох „деятелей ботюшок” а то: о. Качалу пароха Лісник і о. Чубатого пароха Жукова. Між народом прямо одушевлене, що позбулись московських запродавців, накинених українській людности проти її волі колятами.

Бучаччина. Арештовано також чимало „старорусинів” в Бучачи й околиці.

Впершій мірі опинив ся під ключем звісний д-р Могильницький котрий в процесі Бендасюка і спілки під присягою не зізнав ані одного слова правди. Переведена в него дома строга ревізія мала дати так обтяжа-

ючий і компромітуючий матеріял, що слідуєчого дня арештовано також його жінку і сина. Разом з Могильницьким постигла однакова доля судію Костецького і начальника пошти в Нагорянці Кисілевського. Костецький вів в бучацькім суді відділ для спростованя ґрунтових книг та з тої нагоди мав усе під руками мали. Від якогось часу завязав він тісні сносини з Кисілевським, котрий приймав надавані Могильницьким поручені листи до підозрілих осіб в пограничних місцевостях. На кілька тижнів перед вибухом війни з Росією Кисілевський з Костецьким відбували часті прогульки здовж залізничим тором та пильно оглядали мости і тунель. Попри сих головних провідників русофільського руху чи радше шпигунства арештовано також кількох св'ящеників, о. Кузика з Осівців, о. Ульванського з Мадведівців та чимало міщан і селян. В тій мірі поводити ся власти з такою строгостю, що попали ся в арешт люди, які ніколи не брали участі в русофільськім життю ані навіть не були русофілами, а хіба оставали в родинній звязи з попередно арештованими. Всі арештованих вивезено покищо до Коломиї.

Розв'язано в цілім повіті всі русофільські товариства. При тім виявило ся, що бучацька „Самопомощь” посідала величезний моєток в позичках і готівці, на який крім кількох мізерних щадничих вкладок нема ніяких записок про жерела його походження. Звісно — господарка по приміру Бендасюка.

З приводу згаданих арештовань серед міщан і селян велике огірчене і негодоване проти їх донедавна ще

„почцівих староруских” провідників. Здається і найбільш незрячий та темний прийшов тепер до пересвідчення, що був лиш погноєм для особистої наживи всяких Могилянських і Костецьких та до плеканя овочу для зірвання російському урядови. Дають ся чути голоси, що вже не було би між українським народом ні сліду з московської зарази, як би коли скорше було заведено військовий стан.

Гусятинщина. В Хоросткові арештовано Кенса, котрий мав головну трафіку і його сина і дячиху, котрий один селянин з Увисли утікаючи перед арештуванням дав якісь книжки і гроші. Рівнож арештовано 5 селян належачих до села Сороки під Хоростковом (де є правосл. монастир) повіта скалатського. В Товстім пов. скалатського арештовано по ревізії міщан Фостаковського і Кокільського, знайдено там хоругов російську, а в Калагарівці і Козині, місцевосцях над самим Збручем пов. скалатського, арештовано господарів Савечку (котрого син є православним священником в Сороці під Хоростковом), Нецкара, Буляка і ще одного. В Чортківщині арештували одного учителя, котрий давнійше був в Сороці, і селянина з Білої. З під Теробовлі відставили одного дяка до воєнного суду за те, що не ставив ся завчасу при загальній мобілізації.

Яворівщина. Москвофіла, організатора яворівщини о. Романа Крушинського арештувала місцева жандармерія з приводу захвалювання російського раю і баламучення селян, що мов би то за худобу забирану для армії — дістануть гроші „на тім світі.” Було то в тім

часі, коли начальник громади успокоював людей, що плакали за своїми синами, і за худобою, котру вїт для війська забирав. Нема в селі одної душі, щоби за ним жалувала. Говорять, що йому се давно належало ся — бодай не вернув ся!

Арештованє Янчевецького.

Між арештованими Росіянами знаходить ся також кореспондент „Н. Времени” Дмитро Янчевецький, який під видом кореспондента займав у Відни важну політично-дипломатичну позицію посередника між офіціальною Росією і її галицькою агентурою — москвофільським табором. Крім того займав ся сей панок агітацією серед „Славян,” особливо Сербів. Стояв у близьких зносинах з п. (А.), відомим кореспондентом одної львівської газети, а „орієнтаційні” дописи і статі сеї газети на теми України, Прусії, Австрії і Росії були — як впевняють нас з добре поінформованої польської сторони — писані під інспірацією Янчевецького. Поліція мала сього небезпечного агента, вславленого своїми подвигами в Персії, від довшого часу на увазі. — При сій нагоді зазначаємо, що арештовано у Львові також „знаменитого” п. Андрія Веретельника, котрий від кількох років грав ролю платного російського агента-провокатора серед Українців на Буковині і Галичині.

Полонені Москалі у Львові.

В неділю дня 20 серпня о 5. годині переходив улицями Львова в супроводі одної австрійської компанії пі-

хоти і кількох жандармів відділ піших і кінних російських полонеників, взятих під Туринкою. На чолі походу ішов москвофіл-зрадник в товаристві двох жандармів, відтак їхали три полонені офіцери, а за ними ішло пішки около півтора сотні салдатів. За ними їхав довгий ряд фір з Малехова, навючених добичею. Були се понищені старі сідла, рушницї, списи, шаблі, мундур, шапки і т. п. Крім того везли чотири машинові карабіни, полеву кухню, а на останку вели австрійські жовніри кількадесять забраних коний.

Се був перший транспрт добичі на Москалях. Від того часу привозять до Львова майже щодня нові такі транспорти. Але всі річи здобуті на Москалях се велике дрантє так як ціла російська армія.

Покарали зрадника.

В селі Мозолівці, положенім між Підгайцями і Тербовлею, є ще одна одинока москвофільська родина,—нащадки москвофільської агітації пок. атца Застирця. З сеї родини один спровадив на рідне село російську патрулю. Одначе недовго вона була в селі, бо австрійська патруля прогнала її. Безпосередно по відході російського війська Українці-селяни виконали на зраднику самосуд: зрадника повісили, не ждучи навіть судових формальностей.

Начальника стациї у Львові, рідного брата полковника Рідля, відомого австр. зрадника і шпіона в користь Росії, що минувшого року покінчив самовбійством, розстріляно за уділюванє Москалям інформацій.

(Про того начальника буде дуже важний лист з Відня в другій книжці).

Зрада.

Говорять, що Москалі завдячують свої великі успіхи в Галичині Полякам, які не хочуть воюювати з Москалями. Полки піддали ся Москалям та видали ся Москалям та видали їм великі веснні засоби.

Приївах на Угорщину транспорт **москальофільських зрадників** в числі **1500**. Мадяри зайняли супроти арештантів так грізну поставу, що булиби їх на місци злїнчували, коли би не оборона військової сторожі. В тарнівських арештах є рівнож багато Русинів, і то з інтелїгенції, підозрілих в шпіонажі.

Станїславів.

О однім селї над російською границею зявив ся відділ австр. кавалерії. Місцевий парох запросив жовнірів на вечеру. Коли офіцири в часї вечері забавляли ся як найкраще, парох вийшов на хвилю на двір. Зараз вбігла до кімнати служниця, повідомила офіцирів, що піп пішов випустити зі стодоли козаків, які там чатують на австрійський відділ. Офіцири вибігли зараз на двір і заалармували відділ. В одній хвилі пароха арештовано, розброєно сотню козаків і взято в полон, після чого пона на місци розстріляно.

Перший засуд воєнного суду.

Ц. і к. командант у Львові оголошує: „Фабричний паляч Іван Хель, денний зарібник Семен Хель, оба з

Пониковиці (брідський повіт), лісовий стражник Семен Шпорлюк з Фільварків (пов. Броди) і селянин Антоні Суплікевич зі Скоромох (повіт Сокаль) за уділюване вістий російським військам і за зносини з ними, а понад-то Семен Хель за то, що фалшиво інформував австрійську патрулю, яко за злочин сповнений проти воєнної сили держави після параграфу 327, військового закона карного зістали дивізійним судом оборони краєвої у Львові засуджені на кару смерти через повішене. Засуд виконано 24. серпня с. р. у Львові. 16-літнього Микола Шпорлюка засуджено за той сам слочин на 10 літ вязниці." У второк дня 22. серпня перед полуднем виконано в ґарнізоновій вязниці ексекуцію на дальших трох селянах, засуджених на смерть через повішене за зраду в Сокальщині. Крім військового суду були при ексекуції сьвященики, що засуджених сповідали перед смертю. Ексекуції довершив жовнір.

— 0 —

ХТО РОДИВ КАЦАПА?

Сварили ся раз два свати,
Де взялись кацапи?
Один каже, що від верби,
Другий, що від шкапи.

Як від верби? — каже Федьо, —
З них оден так звав ся
Хибаж кацап що, „виселюк.”
З верби відірвав ся?...

Вже від шкапи річ подібна,
Скорше правда буде;
Бо й від малпи, каже Дарвін,
Взялись дурні люди!

Але Панько: Не перечте,
Та що ви плетете,
Ви людину цареславному
До шкапи кладете!?
Скар мя Боже! не позволю
Коний ображати!
Бо не шкапа, але верба,
Є кацапам мати!

Алеж, куме, впамятайтеся!
Як се бути може?
Таки шкапа, а не верба!
Ніщо не pomoже!....
В мене є верб більше сотки
Кругом коло хати;
Прийдесь хіба до одної
Зараз постинати.

І для мене, Федю любий,
Та справа не мила;
Бо у мене осьмий місяць
Жеребна кобила.
А як кажуть, біда не спить!
Чорт го може знати?

Чи не вродить ще кацапа
Та замість лошати-....

Аби ви мене не гризли,
Мій Федю любенький;
Я вам скажу ось сей вершик
Дуже коротенький:
Породила верба лозу,
А пототому лоза козу,
А опісля коза цапа,
А вкінці аж цап кацапа!

Аж тепер я, куме добрий,
Буду добре спати,
Бо хоть верба кацапови
Не є рідна мати!

— 0 —

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСКО В ГАЛИЧИНІ.

Наша мобілізація.

На зазив Головної Української Ради і Боевої Управи почала ся в цілім краю горяча робота коло зорганізованя армії наших добровольців. Богато добровольців зголосило ся просто у Львові, передівсім ті, що вернули ся з роботи з Німеччини, а прочі збирали ся у своїх повітах, виробляли ся у воєнній ділі і ждали покликання на місце збору цілої нашої армії. До 15. серпня заложено повітові боеві організації в Сколім, де сейчас почали ся вписи добровольців і збірка жертв на санітар-

ну службу, в Перемишли, де на перший поклик зголо-
сило ся 60 добровольців, в Бережанах, Підгайцах (60
добровольців), Дрогобичи (70 добр.), Бібрці (14 добр.).
В Стніславщині зарганізовано на поклик львівської У-
прави станиславівську Повітову Управу під проводом
посла д-ра Льва Бачинського. Сейчас почали скоро
зголошувати ся добровольці. Вправи відбувати ся що
дня. Люди заняті в день, вправляли ся вечерами. В
неділю, 16 серпня, зібрали ся стрільці на зазив повіто-
вої Управи. До них промовив голова Управи др. Л.
Бачинський. Його бесіди вислухали стрільці серед най-
більшої тиші і нагородили бурливими оплесками. Від-
так іменував стрілецький начальник Г. Будзиновський
сталого свого заступника та інструктора.

Також в інших повітах організаційна праця ішла
жваво вперед, а датки, прислані на руки п. Кивелюка
у Львові (краєвий виділ) на виправу нашим доброволь-
цям і санітарну службу впливали з кожним днем обиль-
нійше.

Підгаєччина. Зараз по оголошеню маніфесту Го-
ловної Української Ради, завязав ся в Підгайцях дня
8. серпня за почином д-ра Володимира Бачинського гро-
мадський і повітовий комітет для переведеня організа-
ції Українських Січових Стрільців в повіті. Головою
комітету став д-р Володимир Бачинський, заступником
Осип Лісікевич, скарбником Іван Кадайський, секрета-
рем Олександр Маркевич, членом Андрій Тихий, міщан-
нин. Вибрано також секцію кватирункову. Комітет за-
брав ся сейчас до діла і ще того самого вечера вислав

окремих піших післанців до близших громад, а до дальших розіслав відозви поштою.

Перша відізваля ся на зазив громада Котузів, відки зголосило ся 12 добровольців, дальше Волощина (19 добровольців), Зарваниця (4добровольців), Божиків (9 добр.), Рудники (8), Старемісто, Заставці, Носів (по одному) Баків (5). З інших громад не наспіли зголошення.

Збірка добровольних датків в Підгайцях принесла 180 К. 82 с. Крім сього збирано датки по всіх громадах.

Долинщина. Село Перегінсько, одно з найбільших сіл в Галичині дало до 1200 жовнірів і 120 фір на підводи для армії. Коли нарід довідав ся про виповіджене війни найбільшому ворогові нашому, прийняв сю відомість із запалом. Всі кинули ся до роботи.

Начальник громади Михайло Кропивич скликав зараз засідане ради грōмадської, де одноголосно ухвалено 500 корон на Червоний Хрест. Потім скликав народ перед дім громадський; тут промовив один з учителів і між иншим звернув ся в горячих словах до молодіжи, щоби вписувала ся до наших Стрільців Січових і йшла добувати ліпшої долі для нашої країни. По сім зараз вписувались добровольці, що найсвідомійші Українці. На другий день завязав ся боєвий комітет; увійшли до него; о. Андрій Кухта, Вол. Чолій і Андрій Бофко — і до (19. серпня) вписалось кількадесять молодців. В навечере уродин цісаря, коли надійшла приватна відомість, що австрійські хоробрі війська віднесли

велику побіду над Сербами, загреміли моздірі і стріли, збіг ся народ з цілого села, а коли начальник громади, а потім д-р Треснєвський в довшій патріотичній мові поділив ся сею відомостю з народом, нарід відспівав гимн і многолітствіє монархови. Потім відбув ся похід через село, а нарід підносив оклики радості, співаючи пісні патріотичні. В сам день уродин цісаря відбула ся в двох церквах Служба Божа.

По богослуженю процесія з тисячами зібраних пійшла до фігури св. Онуфія — де відправили о. Гр. Сопрука і о. Анд. Кухта соборний акафист за успіхи наших воїнів. По відправі забрав голос один з учителів, а окликам на честь цісаря і воїнів та й окликам „ганьба” для наших ворогів не було кінця. Наше патріотичне жіноцтво як п. Сальцова, и п. Тресньовська і Чапельська, жени лікарів і інші на борзі зложили комітет і враз з вибраними начальником громади і о. Сопрукою людьми що найповажнійшими громадянами пійшли в село від хати до хати збирати лепти на український Червоний Хрест і на боєвий фонд. Праця розпочалась горяча для відродження і визволення з кайдан України.

Бережанщина. Дня 8. серпня основано в Бережанах Повітову Управу Січових Стрільців, на якій поклик зголосилось на місци 63 добровольців. При повітовій управі основано секцію Українського Червоного Хреста. На перший поклик зібрано 130 К на У. Ч. Х. З рамени Пов. Управи веде ся самаританський курс під проводом д-ра О. Ковшечича.

Самбірщина. В неділю, 9 серпня уладили Україн-

ці зі Самбора маніфестаційний похід за війною під ратуш, потім до староства, а по промові старости по українськи, під місцеву ц. і к. коменду, де на промову д-ра Стахури відповів командант. По промовах д-ра Стахури, о. Рабія і Гарасимовича коло „Бесіди,” які підносили, що тільки ся війна може принести російській Україні волю, коли Росія буде побита, величавий похід розв'язав ся при співі „Ще не вмерла Україна.”

Львівський повіт. Дня 16 серпня зголосило ся в таборі „Січових Стрільців” в Гаях зі Звенигорода, львівського повіта, 28 добровольців. Рівночасно зложено на руки сотника і команданта табору Івана Чмоли готівкою 101 корон, які зібрано в селі в однім дні, а для кухні доставлено харчів на других сто корон.

Болехівщина. По оголошенню маніфесту Головної Української Ради зав'язав ся в Болехові Комітет на округ судовий болехівський для перевелення організації Українських Стрільців. В склад комітету входять о. Теодот Ярема, голова, реєнт Ів. Чехович, заст. голов, др. Остап Навроцький, секретар, Наталія Кобринська і Осип Лісікевич.

Комітет забрав ся до діла і до сеї пори зорганізував 58 добровольців та зібрав кількасот корон на виправу для них.

По відбуттю кількадевних виправ з добровольцями Комітет відвіз їх до Стрия.

Дня 20. серпня зібрались всі добровольці на Службу Божу в церкві, де промовляв до них дуже патріотич-

но о. Ярема, вказуючи в горячих словах на їх сьвятий обовязок в історичній хвилі.

Калущина. На першу вістку проголошення війни завязав ся в Калуши комітет повітовий, складаючий ся з найчільнійших людей охочих до праці.

Комітет сей зібрав сейчас першої днини 203 К 20 с. і вручив місцевому комітетови в ц. к. старостві на потреби Червоного Хреста.

В Калуши заснувала ся Повітова Управа з рамени Головної Укроїнської Ради, котра урядила самаританський курс в сали Народного Дому, в котрім бере участь около сто жінок і мущин з інтелігенції і з міщанства.

Повітова управа виготовила відозву до українського населеня калуського повіта в ціли завязання громадських комітетів, та припоручила своїм мужам довіря й організаторам, щоби як найскорше і як найточнійш виповнили припорученя, видані у відозві.

Відділ адміністраційний самаританського кружка заняв ся списуванем льокалів, котрі мешканці Калуша, Українці відступлять для ранених у війні.

Золочівщина. Дня 20. серпня село Скварава (золочівського повіта): Теперішні воєнні часи примусили нас застановити ся над тим, як запобігти бракови робітників і не дати пропасти прегарному врожаєви. Місцевий парох о. Дольницький до спілки з начальником громади зорганізували село в той спосіб, що навіть найбільшійші люди мають вчас все збіже зібране та звезене. На поли остала лише ярина та гречка. Серце раділо, коли бачили ми повну зрозуміння ваги хвилі посьвяту тих,

які остали дома. Організацію робіт переведено в сей спосіб, що поділено село на шість частин, кожда з окремим, власним провідником, найповажнійшим та найдосвіднійшим господарем з тої частини. Що дня рано обходив провідник всі віддані під його догляд хати та нотував, що вже є в stodolі, а що в поли. Всюди порядок і мир, всюди прихильне відношенє громадян до себе і довіре до провідників. Коли яким з громадян не хотів повинувати ся приказам організаторів, то мусів заплатити грошеву кару, яка ішла в половині на український „Червоний Хрест,” а в половині на Українських Січових Стрільців.

Наше село свідоме великої хвилі. Воно знає, що тепер настала пора, коли маємо здобути Вільну Україну. Вислів своїм почуванням дало воно в сей спосіб, що рішило добровільно оподаткувати ся на потреби України. Організацію податку переведено в сей спосіб, що кождий господар є обовязаний платити що місяця 8 сотиків від кожної душі, яка перебуває стало в його хаті. Як бачимо податок не великий, а преці, коли візьмемо на увагу, що село числить около 2.000 душ, то що місяця буде около 80 К на ціли українських добровольців. Так сповняєть ся приповідка: „Громада по нитці, бідному сорочка.” А сорочок для наших героїв потреба. Потреба для них і харчів, потреба і оружя. Пишемо про се не, щоби перед світом похвалити ся, а тому, щоби візвати і інші громади до наслідування.

Наші молодці не остали також глухими на голос Української Боевої Управи. Доси зголосило ся вже два-

найцять хлопців до Українських Січових Стрільців, готових іти в бій за волю України. Покищо вправляються ще в селі та є готові на кожний поклик явити ся в головнім таборі нашого народного війська.

Другий полк українських добровольців.

Управа „Січових Стрільців” відбула у Відні минулого місяця нараду, на якій рішено приступити до zorganizовання другого полку „Січових Стрільців”. З огляду на се, що галицькі Українці розсипані тепер по цілیم просторі австро-угорської монархії, вибрано Відень за осідок управи. Можна надіяти ся, що так як перший український полк знаменито визначив ся в борбах з Москалями в Карпатах, що признав урядово сам австрійський генеральний штаб, так з одушевленем приступить українська молодіж і до другого полку та пійде слідом своїх братів. Управа „Січових Стрільців” визнає українську суспільність до жертв на запроваднюване другого полку українського війська.

— 0 —

ВОЄННЕ ПОЛОЖЕНЄ В ГАЛИЧИНІ.

I.

Австро-угорська армія виконує свою задачу.

Американці мають дуже слабе понятє о Австрії і Австрійцях. Се походить звідси, що Австрія не має ані таких політичних ані торговельних зносин з Америкою, як прим. Англія або Німеччина. О величині і значіню Австро-Угорщини, о її національних формаціях, голов-

но о силі і хоробрости її армії — пересічний Америка-нець не має поняття.

Сю несвідомість визискали воєнні справоздавці ворогів Німеччини і Австрії в описуваню дотеперішних воєнних подій.

Коли всі брехні про німецькі жорстокости в Бельгії і Франції вийшли на верх, тоді ворожа преса звернула ся на инший терен, без такої вже небезпекки, що їх брехні можуть бути так скоро заперечені. І тоді розкрило ся для тих воєнних справоздавців широке поле до попису. Вони так кпили собі з несвідомости Американців о політичних, географічних і мілітарних відносинах Австрії і Росії, що не вагали ся навіть заявити, що варварська Росія є збавителем і захитником європейської цивілізації перед Австрією і Німеччиною. Сї часописні заяви піднирала ще до того російська воєнна управа своїми брехливими урядовими комунікатами.

Ворожа преса перекручувала до непізнання факти і не перебирала в средствах, щоби лише виробити в світі опіню, що російська армія виборола цілковиту побіду, а австрійська не доповняє своєї задачі і зістала зовсім знищена.

Дійсно події єтак перекручені, а невдачі російського походу в перших кількох тижнях війни так затаєні, що несвідомому загалови може видавати ся, що побита австрійська армія не може відгравати в дальших борбах ніякої важної ролі. Коли однак холоднокровно і з розвагою подивити ся на сї воєнні донесеня, то сей час спаде ся ложка ослона і покажеть ся, що Москалі хоть

знищили часьть Галичини не знищили Австрії, анї не побідили її армії—взагалї дотепер осягнули ціле „нічо.”

Задача австрійської армії.

Після взаїмного порозуміння німецького і австрійського генерального штабу австрійській армії в початках воєнних операцій припала подвійна задача, яка взагалї мала характер більше дефензивний. По перше австрійська армія мала спинити головну російську армію, яка мала йти з під Варшави на Берлін, з другої сторони мусїла бути готова, як би ся армія вибрала собі напрям походу — з Варшави на Відень.

Щоби сповнити сю подвійну задачу мусїла австрійська воєнна управа взяти під увагу таке угрупованє своїх боєвих сил, яке задля свого центрального положеня було найвідповіднійше для сповнення тих задач. Для того австрійська армія розпочала свій похід на просторони Краків—Ярослав—Перемишль, маючи на півночи від себе ріку Вислу, а на полудни гори Карпати. З сего місця можна було відразу зашахувати крило російської офензиви, вірочім позиції сі мають найблизші комунікаційні дороги з Віднем.

Отже сей терен творить стратегічну підставу австрійської армії так для офензиви як і дефензиви.

О якімсь рішучім вислідї в користь Москалів можна буде доперва тоді гворити, коли сей терен з його першорядними твердинями попаде в їх руки, коли австрійська армія там потерпить поражене і буде мусїла уступити.

Висуненє невеликої армії на полудневий схід від Львова мало лише підрядне значінє. Її задача полягала в тім, щоби забезпечити головну австрійську армію, яка йшла в Польщу, від нападу зі сходу. Низше буде представлено, як ся група сповнила цілковито свою задачу.

Австрійці взагалї не мали наміру рішучої оборони Східної Галичини а опущенє Львова, який має мале стратегічне значінє заздалегідь пляновано.

*

*

*

Географічне положенє на схід від ріки Сяну, а на північ від Дністра має характер отвертої високорівні, яка є дуже догідна для походу величезної армії. Стратегічне значінє мають лише глибоко поврізувані долини північних допливів Дністра, які є однак легко доступні з півночи, а опісля ланцюх горбків на просторони Томашів—Рава Руська—Львів—Галич. Над ріками зведено початкові борби, на лїнії горбків борбу на схід від Львова а опісля борбу коло Рави Руської.

Треба згадати ще на ланцюх ставів коло Городка, 18 миль на захід від Львова, який для армії може бути дуже доброю оборонною лїнією. В низше описаних борбах відиграє він також свою ролю.

Найліпший доказ, як австрійська армія в протягу перших 6 тижнів сповнила свою першу задачу, се є спиненє московського походу на Берлін, дає систематичний погляд на дійсні події і борби в сїм воєннім періоді. В ціли доброго перегляду представлено всі операції в чо-

тирох періодах, які обіймають час від wypowiedження Австрією війни дня 6-го серпня аж до 20-го вересня.

Особливо гідним уваги є, як операції Австрійців в Польщі і Галичині пляново доповняють ся з німецькими операціями в Східних Прусах.

II.

Перший період. — Початкові борби від 6—24 серпня.

6. серпня. Австрія виповідає Росії війну. Армія розпочинає похід на лінії Перемишль—Краків і на полудневий схід від Львова.

10. серпня. В ціли воєнних вивідів і заслонення і забезпечення концентрації тих обох армій вислано деякі дивізії кавалерії з відділами інфантерії через російську границу до Польщі і на Поділе, іменно головна армія вислала звідчі відділи на правий беріг Висли, в напрямі Кельців в російській Польщі. Сі відділи перейшли Вислу д. 12. серпня а до 15. серпня дійшли до лінії Ченстохова—Андреїв—Сандомир. 14. і 15. серпня зведено борбу з російською кавалерією на полудне від Кельців.

Другий звідчий відділ йшов з Ярослава по східнім березі ріки Сяну і Висли в напрямі Люблин—Холм. Сей звів борбу з російською кавалерією 15. серпня під Томашовом.

Армія львівська, яка мала до розпорядимости 5 дивізій кавалерії вислала такі звідчі відділи: Один від Львова на північ в напрямі Володимира Волинського,

другий на північний схід лінії Проскуров — Каменець третій на схід проти лінії Проскуров—Каменець Подільський. Сі три відділи стрінули ся сильними групами козаків д. 14. і 15. серпня в долині ріки Стиру, під Підволочисками і коло Каменця Подільського, опісля д. 17. серпня коло Володимира Волинського, а 22. серпня під Плуговом.

17 серпня. Мобілізація і сконцентроване австрійської армії покінчені. Ліве крило опирає ся на Краків, центр над рікою Сяном, на північ від Ярослав і Ряшева а праве крило на лінії Камінка Струмилова-горбки на правім березі річки Гнила-Липа—Галич. Береги Серету укріплено лише позірно, за се лінію Гнила-Липа досить сильно.

21. серпня. Коли зібрати всі вістки, які прийшли з боевого терену по сей день, то покажуть ся слідуюче:

Москалі перейшли 18. серпня границю Східних Прус і то одною армією зі сходу, а другою з полудня і 21. серпня стоять на лінії Стальюпонен—Лік—Солдав а 23. серпня займають Інстербург і лінію Ангерап.

Головна російська армія під Варшавою готує ся до походу на Познань і Берлін.

Инша російська армія стоїть фронтом до полудня на лінії Радом—Люблин—Холм (яких 6—8 корпусів).

Дві російські армії переступили 20 серпня границі Східної Галичини, іменно одна з лінії Луцк—Дубно через Збруч на лінії Підволочиска—Гусятин—Новоселиця (5—6 корпусів).

При такому угрупованню воєнних сил дано австрійській армії приказ до загальної офензиви, і так:

Ліве крило йде з якими 2. корпусами через Кельці до Радомя. Вона мала задачу зайняти російські повіти Кельці і Радом і крити крила головної австрійської армії, яка оперувала на правім березі ріки Висли.

Австрійський центар з 8. корпусами вирушив через Сян коло Розвадова і Ярослав проти московської лінії Люблин—Холм—Грубашів. Одна армія (генерала Данкля) мала напрям через Розвадів, Краснік до Люблина, а друга (генерала Авфенберга через Замость до Холму. Її задачію було вбити ся між російський центр під Варшавою і ліве крило російське в Східній Галичині і в сей спосіб ударемити похід Москалів на Берлін, а Німцям в Східних Прусах дати час до акції.

Армія на схід і полудневий схід від Львова дістала приказ забезпечити сю головну австрійську армію перед нападом ворога зі сходу і се о скільки можливо перепровадити офензивною тактикою. Сю задачу мав сповнити генерал Боревіч з 3 і пів корпусами і сильною кавалерією.

При перепроваджуванню тої загальної офензиви прийшло 27 серпня до борби під Кельцями і Красніком, до яких долучила ся опісля борба на схід від Львова.

Москалі. 16. серпня. Московські війська покінчили мобілізацію і рушили в похід. Праве крило з території Ковно—Вільно—Гродно на Євідні Пруси, центр лишає ся на території Варшава—Люблин—Бресть Литов-

ський, а ліве крило іде зі сторони Луцк—Житомир — Проскуров на Свідну Галичину.

18. серпня. Москалі переступають границю Східних Прус і займають Гумбінен.

20. серпня. Ліве крило переступає східно-галицьку границю на лінії Броди—Підволочиска—Гусятин, а центр висилає з лінії Нарви одну армію в напрямі Алленштайну.

22. серпня. Борба кавалерії під Плуговом в Східній Галичині. Ліве крило доходить до ріки Серету. Центр відсилає одну армію на лінію Краснік—Томашів, а кілька корпусів в напрямі Радомя на захід від Висли.

24. серпня. Ліве крило по борбі з Австрійцями займає міста Броди, Тернопіль і лінію Серету. На правім березі Висли розпочинається борба під Красніком і Томашовом, а на лівім березі Висли борба під Кельцями.

При осуджуваню тих подій впадають особливо в око два моменти.

1. Надзвичайно скоро мобілізація і концентрація російської армії. Після офіційних заяв російського генерального штабу була російсьма армія на 17. дни мобілізації (се є 16. серпня) готова до борби і дійсно в сім дни почала похід. Росія як відомо в два дні по виповідженю Австрією війни Сербії (23 липня) видала мобілізаційний розказ для армії стоячої на границі австрійській. Отже вони мали 23 дні на мобілізацію. Хоч тоді офіційально не говорено нічо про мобілізацію проти Німеччини, однак війська призначені до операцій про-

ти неї також готовлено до походу. Висновок, який можна витягнути з тих подій, обговоримо в іншому місці.

2. Росія через згромаджене сильної армії (до 10 корпусів) на східній границі Галичини мала в пляні заманити австрійську головнуармію в околицю Львова, і змусити її до борби на сім терені, який є дуже догідний для розвинення чисельних російських орд, а особливо для особливої тактики московських козаків. За сей час головна московська армія мала йти безпечно на Берлін, принайменше годі собі пояснити инакше сего, що Москвалі перенесли головну точку тяготіння на ліве крило.

Російський генеральний штаб через широко розвинений систем шпіонажі (кацапи і зрадники — Ляхи) знав найдокладнійше, в якій точці сконцентована головна австрійська сила. Однак рішучий удар Австрійцям можна завдати лише з Варшави в напрямі Відня. Східна Галичина не має великого, майже ніякого значіння з погляду стратегічного і в ній задля великої віддали від Відня не може запасти остаточне рішення. Що помимо того головний удар спрямовано на Східну Галичину, то се лише стверджує наше висше припущення.

Та спекуляція російського генерального штабу була добре обдумана, але не вдала ся, бо австрійська воєнна управа предвиділа сей плян і звернула головну свою силу проти російського центра.

Лише армія під Львовом мала припоручення здержувати ворога підчас австрійської офензиви в Польщі. Та армія опісля під напором сильно переважаючих чисельно ворогів уступала поволи до своєї підстави, до

лінії Перемишль—Ярослав. Які успіхи виборила австрійська армія в Польщі і як пляново і уміло заховувала ся друга армія під Львовом, се покажуть ся з опису подій в другім періоді.

III.

Другий період. Події від 24. серпня до 3. сересня.

25. серпня. Борба під Кельцями з 3 російськими корпусами. Росіяни уступають до Радомя.

24. — 27. серпня. Борба під Красніком з 5. російськими корпусами. Генерал Данкль відніс цілковиту перемогу і прогнав Москалів до Люблина.

26. серпня. Борба під Замостем. Генерал Авфенберг прогнав ліве крило російської армії з Варшави до Холму.

26. серпня. Австрійці (около 2 корпуси) ідуть коло Камінки Струмилової до контратаку проти 4. російських корпусів. Борби тривають до 31. серпня.

26. серпня. Австрійці боронять західний беріг річки Гнила Липа. Австрійська армія числить там 1 і пів корпусу, а російська 5 корпусів під проводом генерала Брусільова. 31. серпня нападають австрійські війська з Галича на ліве крило ворога.

27. серпня. В Східних Прусах генерал Гінденбург нападає на російську армію під Аленштайном, побиває її цілковито і бере 28. серпня 70.000 Москалів в полон.

31. серпня. Австрійська армія обсаджє лінію Люблин—Холм. Перемога є цілковита.

2 вересня. Коли досягнуто ціль, яку мала офензива в Польщі, австрійський генеральний штаб запорядив концентрацію львівської армії за сходами коло Городка.

3. вересня. Напад головної армії в Польщі досягає кульмінаційну точку. Після російських заяв, австрійський фронт протягався від Ополя до Холму і на південь від нього. Окружено укріплення коло Красноставу, Замостя, Грабешова і Юзефова.

4. вересня. Австрійці опускають добровільно Львів. **Москалі.** Від 27. серпня до 1. вересня. Армію з обох сторін Висли по поразках під Кельцями, Красніком і Замостем стягнуто на лінію Радом—Люблин—Холм. Всю головну резерву з Варшави (3 корпуси), опісля часті висланої до Аленштайну армії Нарви, і резервові корпуси з Вільна вислано на скріплення побитої армії Висли.

26. серпня. Армія генерала Ружицького зістала заатакована Австрійцями на схід від Камінки Струмилової. Дістає до помочі 2 корпуси армії Брусільова. 1. вересня має до розпорядимости 5 до 6 корпусів.

Генерал Брусільов з 5. корпусами атакує лінію Гнила-Липа—Галич. Він поступив щойно 1. вересня в перед коло Перемишлян.

2. вересня. Північне крило Брусільова назирає на праве крило Австрійців на півдні від Глинян і змушує його до уступлення.

4. вересня. Армія Ружицького займає Львів.

Загальне зібране фактів в сім періоді виказує незвичайні стратегічні успіхи австрійської армії.

Офензива головної армії спрямована на дуже важну російську точку, на сполучене центра з лівим крилом. Побіди Австрійців в Польщі не дозволили Москалям навіть думати о якій небудь офензиві проти Берліна і до сего степеня ослабили московські сили, що дозволили генералови Гінденбургові віднести таку сьвітлу побіду під Алленштайном.

Армія генерала Боровіча (під Львовом) сповнила цілковито свою задачу. З 3 і пів корпуса здержувала вона 10 днів 11 російських корпусів, доки головна армія не узискала повних успіхів. Через поразення російської армії в сім періоді Росія була змушена звернути всю свою армію в російській Польщі проти Австрійців.

Коли австрійська офензива осягнула свою ціль, мусіла австрійська воєнна управа подумати о новій концентрації своїх сил, іменно на лінії Перемишль—Ярослав—Краків, щоби дальше виконувати подвійну задачу, яка їй припала в участь. Що російська перевага дасть ся незадовго відчути, се можна було предвидіти. Для продовжування офензиви не було тепер ніякої важної причини, боєвий фронт був занадто розтягнений (від Висли до Дністра), а отвертий терен не давав Австрійцям ніякого опертя проти переважаючого ворога.

Однак, щоби зискати на часі постановлено переходову концентрацію армії за ставами під Городком і на горбках на захід від Львова, на лінії Львів—Рава Руська—Томашів, підчас коли ліве австрійське крило опирало ся на Вислу. Сей плян вимагав нового угрупова-

ня військ, щоби з сих переходових позицій можна було вести офензиву. Сей плян довів до борб описаних в третім періоді.

Третий період. Події від 4. до 15. вересня.

Армія генерала Боровіча стоїть за — і на полудни від ставів і мочарів під Городком і проганяє висунений корпус генерала Брусільова коло Комарна.

Генерал Авфенберг дістає приказ стягнути свою армію з Красноставу через Томашів до Рави Руської в ціли злучення ся з армією Боровіча і утворити центр австрійських становищ. Се припоручене виконав він 6. вересня і став коло Курників, фронтом проти російської армії, яка вирушила зі Львова в північнім напрямі.

7. вересня. Борба між Курниками і Равою Руською. Авфенберг здержує армію Ружицького, обсаджує горбки коло Рави Руської і лучить ся з правим австрійським крилом.

7. вересня. Ліве крило, під проводом генерала Данкля займає сильні становища від Ополя до Турубіна.

9. вересня. Коли скінчено сю нову концентрацію дано приказ, до нового атаку на цілім фронті. Армія Боровіча атакує на полудни від Городка армію Брусільова, армія Авфенберга атакує коло Рави армію Ружицького, а армія Данкля, скріплена двома сьвіжими корпусами зводить борбу коло Красніку. Борба триває до 11. вересня і особливо на полудневім крилі випадає для Австрійців корисно. Генерал Брусільов мусів подати ся взад.

Рівночасно в Східних Прусах генерал Гінденбург атакує армію генерала Ренненкампа коло Таненбург і Лік і зовсім її розбиває.

12. вересня. Тому, що проти армії Данкля і Авфенберга надтягали численні свіжі російські орди, приказано австрійській армії сконцентрувати ся на лінії Перемишль—Ярослав—Краків. Сей приказ сейчас виконано.

15. вересня. Армія генерала Данкля злучується коло Любачова з армією Авфенберга. Задна сторожа зводить від 12 до 17. вересня борби з ідучим в перед ворогом.

Москалі. 4. вересня. Російські корпуси стягнено з Радомя на правий беріг Висли. Рештки армії Нарви, часть армії Ренненкампа і резервові корпуси з Вільна вислано на лінію Люблин—Холм, так що на полудне йшло найменше 12 корпусів.

5. вересня. Армія генерала Ружицького іде зі Львова на Раву Руську, щоби ударити на армію Авфенберга. Один корпус Брусільова займає Миколаїв над Дністром.

6. вересня. Армія Ружицького стрічає ся в ночі з 6 на 7 вересня з Австрійцями на полудне від Рави Руської і по борбі під Курниками мусить здержати похід. Ружицький обіймає провід над новоутвореним російським центром, яке складається з його дотеперішної армії і з російських підмог які надійшли з півночі в напрямі Томашова.

9. до 11. вересня. Борба на цідій лінії від Висли до Дністра. Около 8 корпусів стоїть проти лівого ав-

стрійського крила коло Ополе—Турубін, около 10 корпусів проти австрійського центра коло Рава Руська—Томашів, а около 5 корпусів проти австрійського правого крила під Городком і на полудне від него. Армія Брусільова зістала відперта на полудневий захід від Львова.

12. вересня. Північне крило армії Ружицького окружає армію Авфенберга під Томашовом і грозить відтягнем австрійському центру від лівого крила.

13. до 17. вересня. Австрійці уступили аж до лінії Розвадів—Мостиска — горішний біг Дністра, причім приходить з передною московською сторожию до менших борб.

Гідним уваги в сїм періоді є зовсім нове угрупованє армій обох сторін, і рішенє австрійської воєнної управи — сконцентрувати всі свої сили на ново на терені, з якого вони перше вийшли в похід.

При новім уставленю австрійської армії, трохи висунена на полудне армія Авфенберга, щоби запобічи московському окружному маневрови зі сторони Львова, творить від тепер центр, армія Данкля, яка опираєть ся на Вислу, ліве крило. Західну Польщу обсадила армія німецька. Москалі творять з армії Ружицького і північних підмог — сильний центр, сильне праве крило концентруєть ся на правім березі Висли, а ліве лишаєсь незмінене.

В четвертім періоді до 20. вересня нема ніяких важнійших борб, лише приготованя до рішальної борби в будуччині.

4.період. Від 15. до 20. вересня.

Австрійці. 17. вересня. Ціла армія в концентраційнім поході прибула на лінію Розадів—Ярослав Перемишль—Самбір.

Угруповане армій перепроваджено в сей спосіб: Праве крило під проводом генерала Боровіча на лінії Ярослав—Дрогобич, з опертем на Перемишли.

Центр, під проводом генерала Авфенберга, коло Ярослава і на захід від него, з опертем на Тарнові.

Ліве крило, під проводом генерала Данкля, на терені на схід від Кракова, з опертем на сій твердині.

18. вересня. Задні австрійські відділи зводять борбу на лінії Самбір—Медика—Тарногород—Сандомир.

Москалі. Від 15. вересня Москалі йшли поволи за Австрійцями і 18 вересня їх ліве крило і центр були віддалені на день маршу від Перемишля і від Сяну коло Сеняви.

Праве крило перейшло на західний беріг Висли і заняло Сандомир. Німецькі відділи шлезького ляндверу творили крайне ліве крило армії Данкля.

(На сїм кінчить ся подрібне розбиране підій в Галичині. Як відомо Австрійці опісля уступили на лінію Тарнів—Новий Санч) і ведут дальше завзяту борбу.

Географічне положенє терену Перемишль—Ярослав—Краків.

Для кожного, хто інтересуєть ся подіями на східнім терені війни буде найбільше пожаданою річю, пізнати

географічне положення терену, на яким западе рішення в боротьбі Австрійців з Москалями.

Східна і північна Галичина, се отвертий, рівний край. На півночі Східна Галичина се рівнина, а на полудни простягають ся Карпати, які не мають великого підгір'я. За се в середущій і західній Галичині простягають ся відноги Карпат аж до лінії Перемишль—Ярослав—Ряшів—Тарнів—Краків і мають характер сильно залісненого лянцюха горбків, через які в кождім напрямі тяжко перейти.

Ся горбовина має дуже важне стратегічне значіння для армії, яка на ній збереть ся. На захід від ріки Сяну перетинають сю просторінь пять глибоко врізаних рік: Вислок, Вислока, Дунаєць, Скава і Рава. При ворожій офензиві зі сходу тих 5 річок творить сильні оборонні лінії, які скріплює ще заліснене горбків.

На півночі горбки кінчать ся остро-спадисто на лінії Ярослав—Ряшів—Тарнів—Краків і домінують над цілою площиною аж до Висли, так що через сильний артилерійний огонь можна здержати не знати яку сильну армію. З другої сторони проти півночі отвираючі ся долини рік дають спромогу в кождім часі розпочати офензиву.

Зі сходу на захід перетинають сей терен лише дві залізничі лінії, але вони многократно злучені з собою з півночі на полудне.

Північна лінія провадить з Перемишля до Кракова, а полуднева з Станиславова через Хирів—Стрий—Новий Санч—Сайбуш до Відня. В будучих борбах пози-

ція австрійської армії буде тим догідніша, що Москалі, які в Східній Галичині і Польщі могли розвинути свою величезну армію задля отвертого терену, не будуть могли сего зробити в Західній Галичині задля горбковатого терену і обмеженої залізничої комунікації.

Порівнанє ворожих сил.

Скоре виступленє до бою численних російських сил вказує рішучо на се, що Росія вже давно приготвила ся до війни з Австро-Угорщиною і Німеччиною. Кожний, хто знає далеке віддаленє російських військових округів, а рідку сітку російських залізниць, з усміхом приняв заяву російського генерального штабу, що російська армія була змобілізована по 17-ох днях. При wypowiedженю війни Росія мала змобілізованих дві третини війська, а сіх 17 днів потребувало воно, щоби з внутра краю прийти на границю.

Росія в часі від 20 серпня до 17 вересня виставила проти Австрії і Німеччини 31 корпусів. Первісне угрупованє було слідує: 8 корпусів проти Східних Прус, 10 корпусів головної армії під Варшавою, а 13 корпусів на Поділю і в Польщі проти Австрії.

Коли австрійська офензива ударила пляни походу центральної російської армії на Берлін, постановлено також з центральною армією звернути ся проти Австрії; коло 4. вересня вирушило отже проти Австрії около 23 російських корпусів.

Проти сеї переваги могли Австріїці виставити все-

го 12 до 13 корпусів, яким около 4. вересня прийшли на поміч два німецькі.

Сам російський генеральний штаб хвалив ся, що російська армія перевищає австрійську о 350,000 мужа.

Цікавим є, що 10 вересня боров ся під Лік вже 3-ий сибірський корпус. Один чоловік мусить їхати від границь Німеччини до Сибіру 14 днів — отже кілька часу потреба було на змобілізоване і перевезене 5 сибірських корпусів?

Ціла російська армія виносить: 27 європейських корпусів, 2 кавказких, 2 туркестанські, 5 сибірських і 40 дивізій резерви.

До сего приходять ще 30 дивізій кавалерії.

Загальне зібранє.

З попередних виводів кидають ся в очи особливо два факти.

1) Австрійська армія сповнила між 6. серпня а 20. вересня знаменито першу часть своєї задачі — спинення походу Москалі на Берлін. Вона через зручний офензивний удар, вимірений в відповідній хвилі ударемнила московський плян, змусила головну російську армію звернути ся проти неї і через се причинила ся до німецької побіди в Східних Прусах. Австрійські армії по страшних борбах з противником стоять в цілковитій злуці на тім самім терені, який був призначений їм з початком війни і з якого вони знова в кожній хвилі можуть сповнити свою подвійну задачу.

На чім отже полягає той розкричаний на цілий сьвіт успіх Москалів?

З стратегічного огляду занятє Східної Галичини не має ніякого значіння, бо отвертий терен не може бути ужитий за підставу для воєнних операцій, бо не має ніяких природних точок опертя і ніяких сталих укріплень. Москалі до того в своїй скаженій жадобі нищення, ушкодили або й зовсім знищили всі средства, які могли причинити ся до заосмотреня і виживленя їх армії.

Можна говорити хиба о політичнім, зглядно моральнім успіху, бо Москалі відібрали своєму противникови часть території.

Однак ся обставина зовсім не зменшить стратегічної безуспішности дотеперішного московського походу.

Ворожа преса ставила головний натиск на події під Львовом, а зовсім замовчувала події під Люблином, але критичний історичний розслід по закінченю війни викаже, що важнійша часть відіграла ся власне під Люблином.

Тимчасом дальше котять ся хвилі сего страшного часу. Австрійська армія починає побивати ворога, а її становище тепер далеко кориснійше, бо при її боці стоїть тепер сильна армія німецька. Маймо надію, що Австрія побідить — а з нею побідимо і ми.

КОЗАКИ В ЗАСІДЦІ.

Відділ козаків пробував перейти через австрійську границю коло Баєрівки. Гранична сторожа завважила маневр козаків і постановила заманити їх в засідку. Зробили з сїна кілька фігур, заложили на них військові шапки і поуставляли їх у відповіднім місци, самі засїли ся з двох сторін і чекали на козаків. І дійсно вони незадовго з'явили ся і почали стріляти до фігур, думаючи, що то сторожа. Вкінці позлізали з коний і поволи почали підходити до фігур. Тоді кілька стражників почало до них стріляти. Козаки думали, що їх лиш кілька, тому кинули ся на них. Але інші стражники зайшли їх з боку і змусили до утечі, завдяючи великі втрати. Богато козаків кинуло зброю і піддало ся. Їх відставлено до Львова.

— 0 —

МОСКАЛІ В ГАЛИЧИНІ.

Москалі використали слабу сторону австрійської армії, впали через Броди, Камінку струмилову, Гусятин, Чортків, Підгайці, Бережани і Миколаїв над Дністром і зі всіх сторін окружили Львів. По дорозі мусїли зводити завязті бої з австрійською армією, яка доказувала чудес хоробрости. Крок за кроком здержували австрійські війська Москалів. котрі подекуди були 5 разів сильніші що-до числа. Коли би не завязте австрійських жовнірів, то Москалі були би заняли Галичину протя-

гом кількох днів — а так удалося їм посунути ся аж до Перемишля ледви за місяць. Се цофане австрійської армії аж до кріпостий Перемишль—Краків появив австрійський генеральний штаб, що се діє ся після пляну щоб стягнути Москалів до Галичини і тутки винищити московську силу — бо годі гонити за Москалями по величезних просторах України.

Як згадано, австрійські війська завзято здержували московську навалу. І так коло Бродів держали ся кріпко австрійські відділи майже 2 тижні. Місто Броди щодня змінювало „власителя”: раз здобували його Москалі, то знов відбивали Австрійці. Що при таких „здобуваннях” з міста лишили ся самі звалища, се розуміється само собою. Таксамо завзято йшла борба о Залізці, а до страшно кривавої борби прийшло між Буськом-Красним і Дунаєвом коло Золочева. Ту запалили Москалі ліси, а східний вітер гнав чорний дим на австрійські війська. Серед найлютішої борби треба було на 6 годин заперестати різню щоб похоронити упавших в бою жовнів.

При занятю горбків Вороняки і Гологори коло Золочева і Перемишлян прийшло також до страшної різни. Австрійські війська мусіли вкінці уступити через зраду селян-москвофілів, які показували Москалям стежки і через те заходила небезпека, що Москалі оточать наших і виріжуть до останного. На полудне від Львова прийшло до завязаного бою в Миколаєві над Дністром відтак коло Бібрки і коло Винник. В селі Підберізцях повісили Москалі 6 українських селян, за те, що не хо-

тіли зрадити Москалям становища наших війск. Рівнож в інших місцевостях допускали ся Москалі страшних звірств. Головно чатували вони на австрійських жандармів котрі незвичайно хоробро ставили опір поменьшим московським відділам. Коли Москалям удало ся зловити якого нашого жандарма, то виколювали йому очи, обтинали уха або ніс — так, що нещасні кінчили жите серед найстрашнійших мук.

З північної сторони Львова незвичайно завзято тревав бій коло Рави руської, де поляг син начального вождя генерала Гецендорфа; відтак коло Жовкви, де Австрійці поробили сильні земні вали й рови та коло місточка Куликова, яке з обох сторін здобувано 9 разів. — Розумієть ся що серед таких страшних борб з сіл та місточок остали самі згарища, тисячі людей без даху над головою, без кусника хліба, не знаючи, де поділа ся проча рідня. Москалі вибираючи ся на війну, числили на те, що поживлять ся в Галичині, не забрали навіть живности з собою, а впрочім військо московське загалом слабо заосмотрене в провіянті, бо в Росії ще не перевели ся крадіжи в військових маґазинах. Богато власних маґазинів попалили самі військові урядники московські щоб затерти сліди крадіжи, бо в маґазинах нічого не було. Тому то московські війська не будуть могли довше витримати в Галичині без харчів, бо вона не може довго вижити голодного війська. Натомість австрійська армія є знаменито запровіянтована, має прекрасні кольони з харчами, на котрі жадібно полюють Москалі.

РОСІЙСЬКИ КОЗАКИ ПІД ЛЬВОВОМ.

У второк дня 22. серпня о 2-ій годині в ночі дали знати селяни на постерунок при личаківській рогащці, що в стороні Маєрівки є Москалі. Вислані патрулі знайшли дійсно в кривчицькім лісі сотню козаків, що зовсім не вибрали ся на здобуванє Львова, лише просили о хліб і воду. Був се відділ, що відлучив ся від головного корпусу і блукаючи два дни по лісах, загнав ся аж під Львів, зовсім не у ворожих намірах.

О

МОСКАЛІ У ЛЬВОВІ

Дня 3. вересня війшли московські війська під проводом генерала Рузского до Львова, столиці Галичини, осередка нашого народного життя. Дня 7. вересня цар Николай видав указ, замінив Галичину на російську губерню і поставив на її чолі звісного ворога українського народа гр. Бобринського. Ціла майже східна часть Галичини опинилась в руках Москалів...

Сі вісти вразили кожного сьвідомого Українця. З великим жалем, з великим болем треба було погодити ся з дійсностю. Гадки всіх звернені на останні події в ріднім краю. Одни другого питає зтриво-гою, що буде дальше, який буде кінець..... Один полишив жінку і діти, другий стареньких родичів, инший знакомих...

Безліч думок пришибає душу чоловіка. Чи побачить він ще своїх найдорожших між живими, чи по-

бачить свій рідний карй колись вольним? Страшно приходить ся нераз і подумати.... Що дієть ся під ту пору в ріднім крою не знати, що станеть ся, годі предвидіти...

Однак нам не вільно упадати на дуся. Надія на лйпший зворот у війні, сильна віра в побіду правди повинна додати нам відваги терпеливо зносити тії тяжкі удари. Хвилеве занятє рідного краю Москалями не сьміє позбавляти нас сеї надії і віри...

— 0 —

ЯК РОСІЯНИ ЗАНЯЛИ ЛЬВІВ.

Арнольдо Фракаролі, кореспондент італійської газети „Корієре деля Сера” описує упадок Львова в сліду-ючий спосіб.

До 16 серпня мешканці Львова зовсім не знали, що дієть ся на галицькій границі. Всі були тої гадки, що російська армія є цілком в неладі, та що російським військам проводять запиті, неспосібні до проводу генерали. Австрійський уряд наказав описувати газетам правдиві події, противно газети вічно оголошували урядові звіти австрійської управи, з яких виходило, що Львів є цілком безпечний, бо Австрійці всюди побивають російські війська. Однак австрійський уряд, ні його цензура — не могли запобічи одній непередвидженій річи, бо одного дня рано людність Львова подибала на улицах міста жи-дів і селян, які втікли перед Росіянами з надграничних галицьких міст і сіл. В одній хвилі обняла тревога ціле місто, всі оповідали собі про страшні річи, які діяли ся на поли битви.

Відтак почали звозити до міста із всіх сторін ранених. Всі школи, церкви, костели і уряди замінено на шпиталі, 26 серпня було у Львові сорок тисяч ранених. Того самого дня показали ся козаки в віддаленю трех миль від міста. Доперва тоді розпочала ся утеча львівської людности. Всі переконали ся, що австрійський уряд затаює розбите своїх війск і се затайованє правди збільшило ще загальний переполох.

В самім місті розгрівали ся страшні річі. Військові відділи переходили улицями міста, ведучи на страченє групи мушкетерів, жінок а навіть дітей — за шпіонажу в користь Росіян.

Дня 27 серпня російська артилерія заняла позиції недалеко м. і розпочала борбу з львівським 11-им корпусом австрійської армії. Росіяни знищили сей корпус до ноги, отже на його місце сейчас вислала військова команда проти Росіян 3 корпус (стирійський). Однак та сама доля, що львівський корпус, стрінула також і 3-ий корпус. Вкінци вислали Австрійці 12 корпус армії. Сей послідний корпус поніс страшні страти. Приміром з 27 трієстенського полку піхоти, який числив 4,000 людей, позістало при житю тільки 500 жовнірів, а з люблянського 17-го полку ледви триста людей виратувало ся.

Дня 31 серпня над раном, станув на залізничім двірці поїзд, зложений із сто вагонів. Поїзд сей призначено на транспорт тих, що хотіли опустити місто. Коли отворено брами колійового двірця, цілі товпи людей кинули ся на стоячий поїзд, бо кождий хотів най-

скорше заняти місце. Розгрівали ся там страшні сцени. Жінки і діти подоптано і подушено: люди вели зі собою завзяту боротьбу о місця, так, що кров при тім поляла ся обильно. Коли вже поїзд рушав з місця, на степенях і дахах вагонів, прямо роїло ся від втікачів.

Пополудни 31-го серпня, наступило завішене боротьби, щоби поховати 60.000 Австрійців і Росіян. Майже два разів тільки ранених і покалічених мали обі сторони.

Підчас завішення боротьби, російські офіцери навязали крадьком уклади з управою міста і того самого дня міська служба, бючи в бубни оповіщувала мешканцям Львова, що російські війська вийдуть до міста, та що безпеченство житя і майна, Росіяни загварантували мешканцям міста.

Помимо сих запевнень переполох тревав дальше. 1-го і 2-го вересня тисячі Львовян опустили місто а відголос гуку арматних стрілів побільшував еще загальний страх і переполох.

Знова сотки ранених привезено до міста.

3-го вересня рано ударено на алярм. Австрійські війська почали виходити зі Львова, позіставляючи в переполоху армати, оружє і аmunіцію.

4-го вересня ввійшли російські війська до міста і сейчас обсадили важні стратегічні місця.

Росія газдує вже в Галичині.

Цар Микола установив уже російський цивільний уряд для Галичини з губернатором Бобринським на чо-

лі. Австрійський поділ адміністраційний занятої Москалями частини Галичини, російська адміністрація скасувала і поділила східну Галичину і Буковину на 13 округів.

В який спосіб задумує Росія вести свою політику в Галичині і що Українці можуть сподівати ся від Росії, ясно недвозначно висказав уже губернатор Бобринський при нагоді обнятя урядованя у Львові.

Як донесли англійські часописи, губернатор Бобринський, приймаючи депутацію львівської міської ради, сказав таке:

„Львів і ціла східна Галичина, се прастара чисто російська земля. Реорганізація цілого уряду в Галичині буде оперта цілковито на російській системі і всюди сейчас буде заведений російський язик і російські обичаї (значить російські права). На разі ogranicить ся до обсадження урядів російськими чиновниками. Всі дотеперішні товариш. мусять бути завішені в своїх чинностях, доки не одержать від мене спеціального зізволенья.”

З слів гр. Бобринського наглядно виходить, що російський уряд в Галичині українське питанє зовсім буде ігнорувати, що ужиє всіх средств і цілої своєї сили, щоби українське жите в Галичині придативи і знищити.

Що Росія окремішности укр. народа також на галицькій землі не узнасть, маємо другий доказ в змісті телеграми, яку цар вислав до Львова на руки Бобринського.

Цар телеграфував до Бобр. так:

„Всім російським депутаціям і організаціям, які

прийдуть до Тебе, щоби виразити свою любов і привязане до Росії, подякуй в моїм імені і повитай від цілої державної Росії, ту часть російського народу, що через довгі літа зносила чужу неволю. Ціла Росія радує ся, що получила ся з сею старою російською провінцією.”

— 0 —

ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ АНДРЕЙ ГР. НА ШЕПТИЧАХ ШЕПТИЦЬКИЙ.

Галицький Митрополит, Львівський Архиєпископ, Епископ Каменця Подільського, Доктор св. Богословія, права і філософії і т. д., і т. д.

Родж. дня 29 липня 1865, рукопол. дня 22 серпня 1892, іменований Станісловським Епископом дня 2 лютого 1889, інтронізований дня 20 вересня 1889, іменов. Галицьким Митрополитом дня 31 жовтня 1900, вступив на престол дня 17 січня 1901 р.

Взятий в московську неволю в вересни 1914 р.

Так отже стало ся... Се чого ми так дуже бояли ся, перед чим дрожали та в що ніяк не хотіли вірити, — показуєть ся нині смертельно холодною и не імовірно грізною правдою: Митрополит Андрей гр. Шептицький, Голова нашої Церкви і загально узнаний Вожд. Народній в московській неволи! Стверджують сю страшну вістку усі старокраєві часописи, стверджує, й Українська Невпинна парламентарна Комісія у Відни, що перша сповістила цілий сьвіт про нове нещасте Українського Народу....

Сльози тиснуть ся на очі і руки опадають безсилно до дому.... Нещасте за нещастем валить ся на наш бідний Народ і кінця — здаєть ся... тому немає... Невжеж була би се кара Божа за наші гріхи?...

* * *

“Де вівці — там і Пастир”

— отсе були одинокі слова, одинока відповідь, яку мав знаменитий Владика для цивільних і військових достойників що ще в останній хвилі старали ся наклонити його до утечі зі Львова. “Душу мою положу за вівці мої” — говорив спокійно та з чудною усьмішкою на устах — й високі достойники усували ся з поклоном найбільшої пошани на бік, лишаючи незнаній судьбі Божого Мужа...

* * *

І Він лишив ся в місті. Пережив заняте Львова Москалями переніс з покорою знущання дикої Татарви, що сплюндрувала св. Юр. — та спокійно позволив вивести себе в глибину Росії...

Не перша і не остання українська жертва кривавого царату...

З Митрополитом Андреем виїхали в глибину Росії його знамениті дорадники і найвірнійші друзі: о. Крилошанин Тит. Войнаровський, бувший парох Серафимець і відомий наш економіст й парцелятор панських дворів, — й Бр. Йосиф Гроцький. Ч. С. В. В., відомий письменник (1910 р. звидів разом з Архієреем Канаду).

„ЗЛОЧИН” РУСЬКОГО МИТРОПОЛИТА У ЛЬВОВІ.

Московська часопись „Ведомості” подає, длячого московський уряд арештував і поволік в неволю нашого митрополита, гр. Андрея Шептицького. Наш князь церкви під ту пору, коли вже було загально відомим, що Москалі вмашерують до Львова, перебував у Відни. Та митрополит уважав се своїм обовязком, в сю найтяжшу хвилю стояти разом з повіреною собі паствою, словом і ділом кріпити наш нарід в найтяжшій хвилині життя. Та від давна неустрашимий поборник цареслава був тернем в оці московському урядови. І тепер сей уряд глядів лиш за нагодою, аби ненавистного йому митрополита усунути і тим лекше почати в Галичині пропаганду цареслава. І зараз першої неділі по занятю Львова Москалями, митрополит правив Службу Божу, на яку явило ся множество російських офіцірів. І тоді — так пишуть „Ведомості” — поповнив митрополит „нечуваний злочин.” Він вийшов на амвон та відси зазивав своїх вірних остати вірними своїй вірі, цїсареві і вітчині. Сповнене нашим митрополитом свого сьвятого обовязку послужило Москалям як причина до арештованя і заслання в тяжку неволю найвисшого достойника руської церкви.

— 0 —

ЯК ДОВІДАЛИ СЯ В АВСТРІЇ ПРО СУДЬБУ МИТРОПОЛИТА ГР. ШЕПТИЦЬКОГО.

Звісно, що підчас війни всякі зносини між воюючими державами зовсім зірвані, а також замкнений поч-

товий та залізничний рух. Наслідком того незвичайно тяжко дістати інформації з ворожого краю. Тому й про Митрополита Шептицького були лише різні здогади у Відні. Щоб одначе упевнитись про його судьбу, звернулось австрійське міністерство заграничних справ до американського омбасадора, як до неутрального і щойно при його посередництві удалось довідатись про судьбу митрополита.

— 0 —

МИТРОПОЛИТ ГР. АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ В РОСІЇ.

На заряджене петроградського правительства перевезено митрополита гр. Андрія Шептицького з Нижнього Новгорода до Курська. Дня 1. жовтня о 9. годині рано прибув митрополит особовим поїздом ч. 7 московсько-новгородської залізниці на курський залізничний дворець в Москві під сильною жандармською ескортою. Тут перебув він в чекальни до години 10. і відіхав ростовським поїздом ч. 5. у вагоні другої кляси до Курська в товаристві жандармів. До міста приїхав о годині 12. мінут 15 в ночі. З двірця, який лежить досить далеко від міста, поїхав митрополит возом в асистенції жандармів і поліції до „Полгорацького готелю,” де замешкав в комнаті ч. 55. — Перед комнатою поставлено на сторожі двох жандармів.

В Нижнім Новгороді мешкав митрополит в готелю „Россія.” Опісля звернувся він з прошенем до поліцмайстра, щоби позволив йому винаймати скромне мешкане, бо житє в готелю є неспокійне й дороге. Йому ви-

шукано умебльований покій за 25 рублів місячно і він переніс ся 28. вересня до нового мешканя. Одначе вже по двох днях мусів він їхати до Курська.

До митрополита не допускають нікого: йому дозволено взяти зі собою зі Львова одного слугу.

За причини арештованя митрополита Шептицького годі довідати ся. З ріжних російських часописий можна довідати ся, що російська публіка починає сама відчувати сю ганьбу, яку стягнула на себе варварська Росія негідним поступком. „Московскія ведомості” старають ся подати слідуючу причину арештованя: Одного дня відправляв митрополит гр. Шептицький Службу Божу в катедрі Св'ятоюрській у Львові. На богослуженне прийшло багато Москалів, між ними численні репрезентанти російської військової й цивільної власти. „В тім позволив собі — пише згадана часопись — на нечувану імпертиненцію. Він вступив на проповідницю і звідси звернув ся до своїх вірних з зазивом, заховати вірність австрійському цісаревий державі.” Се патріотичне діло митрополита знайде серед мільйонів українських сердець голосний відгомін, передасть його імя потомности і запевнить йому вічну славу в історії визвольної боротьби України. Чинною заявою своєї відваги показав ся достойний український архієпископ одним з найліпших синів українського народу. Не диво отже, що йому, як борцеві й мученикови за національну справу, товаришить на його тернистій дорозі горяча любов по обох боках кордону.

З нагоди сього поступку українського митрополита пише часопись „Пестер Льюїд“:

„Справді показав митрополит Шептицький своєю заявою і патріотичним становищем велику хоробрість, яка буде записана в історії Австро-Угорщини на одній з найславніших карток.“

Москалі могли мати ще й інші причини заслання митрополита. І так російська часопись „День“ не може простити митрополитови, що він підчас побідоносного походу австрійської армії до Холма й Любліна видав „Поклик до католицького населення“ сих околиць. (Митрополит видав властиво лише пастирський лист до грецько-католицьких вірних).

Про се пише згадана часопись: „Граф Шептицький закликав католиків, щоби вони по можливості підпирали австрійську армію.“ Далі оголошує заяву якоїсь висше поставленої католицької особи, в котрій сказано: „Хоч петербурське католицьке духовенство осуджує звисний поступок митрополита Шептицького, мимо сього признає, що він зазнає в католицькім світі великої поваги і тішить ся славою розумного, високо морального і дуже високо образованого Пастиря.“

Також поважний російський орган „Біржевія ведомості“ стараєть ся висловити пошану перед особою митрополита, з яким так соромно обійшли ся „славянські братя.“ Ся часопись подає, що українські круги надармо силкували ся спонукати митрополита опустити Львів і цитує його слова: „Де стадо, там і пастир. Я не опущу мого народа під ніяким услівем.“

ЦЕРКОВНІ СПРАВИ В ГАЛИЧИНІ.

В половині падолиста відбулось в Петрограді засіданє сьвятійшого синоду. На першім місци дневного порядку поставлено організацію православної церкви в Галичині.

Зорганізованє церкви в Галичині мусить бути перепроваджене в тісній згоді з інтересами російської православної церкви. Церков в Галичині повинна бути — після загальної думки російського духовенства — складовою частиною російської церкви, бо унія удержувана була лише австрійськими властями. Одначе синод не має надії, щоб унія скоро счезла в Галичині.

Що до відносин патріярха до церкви, то сю справу треба рішити в дусі прихильнім для синоду. Звісно, що православна церков в Австрії підлягала дотепер патріярхови в Царгороді. Одначе архиепископ волинської епархії Антоній зістав іменованим ексархом православної церкви в Галичині. Тепер синод надіє ся, що царгородський патріярх перекаже свою власть над галицькою церквою сьвятійшому синодови в Петербурзі.

— 0 —

РЕЛІГІЙНІ НОВОСТИ.

Адміністраційні російські власти оголосили слідуєчі постанови в релігійних справах:

1) Завести цілковиту віротерпимість (щоб дати змогу агітувати за православєм).

2) Власти рішили не впускати тих грецько-католицьких сьвящеників, котрі тепер забрали ся із своїх парохій і взагалі на будуче не приймати уніятських сьвящеників без дозволу генерал-губернатора в кождім окремім випадку. До кожного села висилаєть ся православних сьвящеників лише в тім випадку, коли сього зажадають дві треті часті населеня.

3) Православні сьвященики в уніятських селах мають відправляти богослуженя на православних антимінсах з захованєм місцевих обрядів уніятів, лише „Вірую” мають читати рішучо поправославному і не споминати папи.

3) Всі уніяти, що бажають перейти на православє, будуть прийняті з отвертими раменами, одначе насильне навертанє не дозволене.

Є се, як бачимо пусканє блахмана людям. В першій точці говорить ся про релігійну терпимість. Добре. Але що бачимо дальше?

Не вільно вертати грецько-католицьким сьвященикам назад, анї приймати нових! І як може удержатись ся віра, котра не буде мати сьвящеників? А що нових сьвящеників уніятських не буде допускатись, значить, унія засуджена на загладу в короткім часі.

Найстрашнійша є точка трета. Вона говорить про православних сьвящеників в уніятських селах. Значить, там, де нема грецько-католицького сьвященика, там дадуть православного сьвященика, хочби громада була уніятська. Сей православний сьвященик не сьміє

згадувати папи і має читати „Вірую” після засад православної церкви.

Отся постанова зносить цілковито грецько-католицьку віру в Галичині. Бо якраз „Вірую” є висловленням тих засад віри, на яких опирається наука католицької церкви. Рівнож узнаване папи за голову церкви належить до засад католицької віри. Коли би лише одну догму знесено, то се вже не є католицька віра — а по нашому се не є унії.

Російські влади хочуть перед світом показати, що вони дозволяють на грецько-католицьку релігію, підчас коли в дійсности вони її знищили. Тому лише фарисейством мож назвати твердження, що в Галичині є релігійна свобода, бо ся релігійна свобода є російська свобода, значить: **По сему бить!** — так має бути, як цар каже, а цар коже, що він є головою церкви і його а не папи треба слухати.

0

РОСІЙСЬКІ ПЛЯНИ.

Замах Росії на грецько-католицьку церкву в Галичині.

Яким чином хоче урядова Росія знищити національну українську церкву в Галичині, а з тим і цілий наш національний рух, подаємо докладно ті способи, яких задумує ужити Росія в цілі переведення свого плану.

Сї способи подає урядовий орган церковної управи в Росії, Сьвятійшого Синода, „Церковний Вестнік” в ч. 38. з місяця вересня б. р.

„В приближеню треба ужити таких средств для приєднання до православної віри:

1) Належить прилучувати лише тих, що самі за-бажають стати православними по проповіді сьвящеників місіонарів.

2) Для тих, що злучили ся з православною церквою, треба зіставити ненарушимими всі ті особливости місцевого церковного життя, **всі обряди, котрі не проти-ворічать догмам православної церкви.** Належить по-зіставити існуючі брацтва, котрі мають значінє в церковнім житю, і загально народний спів в церквах.

3) В Галичині строго задержане є спокійне сьвяткованє сьвят. В тих днях не допускає ся тут ніякої роботи, ні торгівлі. Тому конечною річю є заховати й на дальше ту сьвятість як зі сторони духовної так і сьвітської власти. Коли би завести недільні роботи, як се практикуєть ся в православній церкві, се відстрашило би Галичан від православя.

4) Конечно й необхідно є сейчас розвязати чин Василян, котрі мали великий вплив на церковне жите.

5) Необхідним є усунути з уряду єпископів, настановлених цісарем-католиком.

6) Треба положити **кінець українській агітації проти православя**, яка є небезпечною і під політичним зглядом.

7) Не належить зіставляти уніятських священників в тих селах, що перейшли на православє.

8) Коли уніятський священник належав до руско-народної (читай: москвофільської) організації, тоді належить його оставити на місци тимбільше, що такі священники майже певно перейдуть на православє.

9) Коли би за мало було таких священників, що перейдуть на православє тоді треба до Галичини післати священників православних з Росії, але з висшим образованием. Уніятські священники мають високе образование, тому їх вплив був би більший, ніж православних, особливо по містах.

10) Конечним є знести середновічне право церковного патронату, бо воно є противне інтересам церкви.

11) Церковною мовою мусить лишити ся мова старославянська, але проповіді можна говорити на „малорусскім нарічу.”

12) Уніятське духовенство є дуже добре ситуоване, тому й православне духовенство повинно бути забезпечене не гірше від других.

14) Давний монастир Скит Манявський належить відбудувати в як найкоротшім часі, щоб воскресити традицію православя.

Як бачимо, Сьвятійший Синод з такою перфідією і вирафінованєм уложив сі точки, як свого часу уложили були Поляки „Проект на зніщенє Русі.” Ріжниця в тім що польський „Проект на зніщенє Русі” був тайний, а сей російський обговорюєть ся публично, не скриваючи завсім своїх намірів.

На перший погляд виглядає, що під зглядом релігійним буде свобода в Галичині, бо в проєктах говорить ся декуди проти всякого насильства. Міжтим в 1. точці читаємо, що треба посилати до Галичини православних місіонарів, отже вести агітацію за право — зглядно цареславем. Натомісць в 7. точці говорить ся про усуненє української агітації проти православя. Зіставленє сих двох точок вказує, що противної агітації не мож буде вести, а щоб навіть не дати людям нагоди розмовляти в справах иншої віри, як цареславної, постановляється в 8. точці **усунути гр.-кат. св'ящеників** з тих сіл, що перейшли на православє. Іншими словами: **невільно нікому, навіть греко-кат. св'ященикам агітувати за уніятською церквою.**

До тої самої ціли зміряє також проєкт знесеня василіянських монастирів, бо се були головні розсадники й твердині унії. Тому то оо. Василіяни були головним предметом русофільських нападів ще в часі мира. Що з оо. Василіянами поступають тепер вже Москалі беззглядно, сього ми можемо бути певні. Сю ненависть задокументували вони увязненєм митрополита, котрий, як звісно, також був Василіянином, а довершенєм сих плянів є: **усуненє грецько-католицьких єпископів** іменованих католицьким правительством.

Тут Синод удає, будьто би в Австрії іменував цісар єпископів таксамо, як в Росії цар, хоч загально звісним є, що єпископів іменує папа, але щодо особи єпископа має дати згоду цісар. Тому Синодови розходить ся тут

о знищенє апостольської традиції, бо власть католицьких єпископів переходить від апостолів.

На місце теперішних єпископів не буде певно других уніятських єпископів, лише якась **уніятська колегія**, як свого часу на Україні зведено „малоросійську колегію,” котра знищила всі давні українські урядження. Подібну ціль мала би також і уніятська колегія.

Дальших точок ми не будемо обговорювати, але з них є очевидним, чого Москалі хочуть. Їм здаєть ся, що вони знищать таксамо в Галичині грецько-католицьку віру, як свого часу знищили в Холмщині.

Та тепер вже інші часи. Коли вже в Холмщині знайшли ся були мученики між уніятами, то втеперішній Галичині знайдуть ся не лише мученики, але знайдуть ся й завзяті борці, які не дозволять на насильство своєї совісти. Сього ми можемо бути певні і мимо ворожих плянів дивити ся сьміло в будучність, пригортаючи народну силу.

Впрочім всі ті пляни є писані вилами на воді, як довго Москаль не виграв війни.

— 0 —

МІСЬКІ РАДИ В ГАЛИЧИНІ.

В деяких містах упорядковано вже громадську „автономію”. І так в **Бродах** іменовано президентом міста Н. Купшету, радними: Михайла Микуліна, Густава Лонкевича, Івана Мельничука, Миколу Сущинського і Качмарського.

В Золочеві президентом міста іменовано інжинера Лонжинського, а радними: А. Павля, Якова Жиборського, І. Труша і І. Барановського.

В Зборові іменовано посадником Валентина Янушевича, радними: Т. Янішевського, Станіслава Кузя, Йосифа Кузя і Н. Дідика.

В Жовкві: посадником Станіслава Козіцького, радними: Йосифа Грунера, д-ра Сильвестра Дрималика, Генриха Гіліха і Франца Юніковського; секретарем ради: д-ра Казімира Туржанського.

В Перемишлянах: президентом міста Івана Трофіняка, радним С. Доморадського.

В Камінці Струмиловій іменовано посадником Н. Залугу.

В Сонали: посадником Івана Ярмуловича, радними: Н. Каравана, А. Каравана, Т. Демчука і П. Тимотюка.

В найближшій будуччині кождий начальник повіта дістане відповідну скількість земських стражників і нормальне жите буде впроваджене в цілій львівській губернії.

З інших місцевостей.

Теребовля одно з найкращих містів на Піділю дуже потерпіло підчас бобри котра тревала 6 днів облоги. Погоріло багато домів коло замку і на передмістю. Протягом трех днів згоріло 2000 домів. Ратуш уратував ся, як також вулиця коло костела Кармелітів.

В Підгайцях згоріло кілька домів.

Гусятин потерпів також досить значно, бо се було одно з перших міст, коло котрих відбула ся борба.

В Стрию знищили багато домів наші селяни у відплату за нагінку яку зробили Поляки за Українцями. Новоіменований російський командант міста видав десять постанов з зазивом до населеня, щоби вертало до звичайного занятя. Одна постанова обіцює волю „Слав'янам і Полякам,” про Українців не говорить нічого. Добровольцям, що вступили до австрійської армії, грозить командант розстрілянем.

В Угнові згоріло лише кілька домів, хоч в околиці відбували ся завзяті борби. Командантом міста іменовано штабового капітана Тульбія.

Про **Чортків** доносять, що сюди прибили російські власти сейчас по занятю міста. Населенє утікало переважно до Бучача й Станиславова. Значна часть людности лишила ся в місті, бо російські власти задержали поїзд переповнений утікачами. Посадник міста др. Мозлер утік, а на його місци обняв управу міста др. Козовер. Місто лише незначно змінило свій вигляд, впрочім панує звичайне жите.

В Тернополи провадить адміністраційні справи до теперішній посадник др. Мантель. Йому додали російські власти прибічну раду до помочи. В її склад входять: судові радники Зарицький і Мерунович, та учитель і властитель реальности Старчук. В карних справах урядувє суд зложений з 6 членів. Слідчі судії виїзять на села в асисті війська, щоб розслідити справу ра-

бунків і насильств. Порядок в місці удержує поліція. Заосмотрене в живність є достаточне. — На сході Галичини не знищено пільних плодів цілковито, а ізза злої комунікації не можуть люди вивозити плодів. Через те живність є дешева. Місцеві купці спроваджують за перепустками з Проскурова ті товари, яких нема в Тернополи. Командант міста Чарторижський обіздить околиці Грималова й Скалата, які майже нічого не потерпіли. — Загалом знищене Галичини в більших розмірах починаєть ся щойно від Золочева.

Жидачів не дуже потерпів від війни, за те російські війська зрабували маєток мешканців. В жидачівськiм повіті йдуть пильно полевi роботи. Тому, що мужчини на війні, сї роботи сповняють жінки; вони орють, сїють і копають бараболю.

В Миколаєві згоріло лише кілька домів.

Дрогобич зістав цілий. Перед війною утекло багато мешканців, головно багаті жидівські родини. Суд і податковий уряд починають поволи свою роботу. Державна фабрика соли знова пущена в рух. Російських купців в місті нема; жите дуже дороге.

Старий Самбір неушкоджений. Туди переходили лише війська, котрі обрабували доми.

Турка сильно потерпіла від огню. Більша часть мешканців утікла на Угорщину.

Лютовиска зовсім цілі, бо там не було борби. Багато мешканців утікло.

МОСКАЛЯМ.

Ви — розбійники неситі,
Голодні ворони!
По якому правдивому
Сьвятому закону,
І землю, всім даною,
І сердешним людом
Торгуєте? Стережіть ся,
Бо лихо вам буде.
Тяжке лихо! Дурить дітий
І брата сліпого,
Дурить себе, чужих людей,
Та не дурить Бога!
Бо в день радості над вами
Розпадеться кара,
І повіє новий огонь
З холодного яра!

Т. Шевченко.

В И К А З

**убитих, ранених, полонених і пропавших Русинів,
Українців і Поляків у теперішній війні.**

Скороченя: Піхота — інф. рег., лянтвер — лнд., лянштурм — лнш., стрільці (єгри) єгр., — піоніри — ппр., — санітети, — снт., жандармерія — жнм., сторож скарбова (фінанци) — ст. ск., артилерія — ар., артилерія кріпосна — ар. кп., улани, — ул., драґони — др., гузари — гуз.,

Подане при імені число означає полк (регімент) дивізія або баталіон.

Офіцери.

Лейт. Бариник Йосиф, інф. рег. 57. 16 ком. ран.

„ Брикович Володимир, лнш. 36. уб.

„ Бистровский Михайл, інф. рег. 57. 11ком. ран.

Оберлей.: Боцяновский Михайл, з Теревовлі інф. рег. 15.
5 ком. уб.

Лейт.: Бубеник Йосиф, інф. рег. 15, убитий.

„ Булинський Еміль, інф. рег. 55. ран.

Рез. лейт.: Ценцяла Григорій, інф. рег. 57. 16 ком. ран.

Лейт. :Дубовский Франц, лнд. рег. 19. 9 ком. ран.

Рез. кад.: Фольварчин Йосиф лнд. рег. 15. 2 ком. ран.

Рез. лейт.: Галуцинський Николай, інф. рег. 57., 14
ком. ран.

Оберлейт. Козлик Йосиф, інф. рег. 81 ран.

- Кад.: Канак Йосиф, інф. рег. 55. 2 ком. ран.
 Оберлей. Каспер Максим, ул. рег. 3. 5 лик. уб.
 Оберл.: Левинський Адам, інф. рег. 57. 9 ком. ран.
 Лейт.: Москаль Йосиф, лнш. 19. 7 ком. ран.
 Капітан.: Неханіцький Ярослав, інф. рег. 56., ранений.
 Лейт.: Николич Василь, кол. телег. бат 4., ран.
 Лейт.: Оконський Мечислав, лнд. рег. 19. 3 ком. ран.
 „ Попович Константин, лнд. рег. 19. 3 ком. ран.
 „ Примах Теодор, з Коломиї, лнш. рег. 36 ран.
 Рез. лейт.: Пук Зоновій, інф. рег. 57., уб.
 Лейт.: Романишин Василь, інф. рег. 85. ран.
 „ Симик Петро, лнш. рег. 36. уб
 „ Симунек Еврослав, лнд. рег. 19. 11ком. уб.
 „ Свобода Антін лнш. рег. 36. уб.
 „ Свобода Ярослав, лнш. рег. 36., ран.
 Капіт.: Темпле Дмитро, інф. рег. 55. ран.
 Лейт. Велиновський Іван, лнш. рег. 36. уб.
 Лейт.: Штибор Іван лнд. рег. 19. 7 ком. ран.
 „ Шакрайда Стефан, інф. рег. 37. уб.
 „ Якубин Семеон, інф. рег. 16., 13. ком., ран.
 Кад. Югач Стефан, інф. рег. 85. ран.

Жовніри.

- Абрамяк Никола, ляндшт. хорий.
 Адамко Стефан, інф. рег. 19. комп. 4. хорий.
 Андроніч Ілько фельд. кан. рег. 33, ранен. багн.
 Бальчик Іван, інф. рег. 56. комп. 16. хорий.
 Баран Йосиф, інф. рег. 13. комп. 9. хорпй.

Баран Михайло, лнд. рег. 17. з Лютовиск, хорий.
 Батицкий Михайло, ул. рег. 6. з Сколошева, ран.

кул.

Берут Йосиф. інф. рег. 40. комп. 4. кровна біг.
 Бочка Кость, інф. рег. 41. хорий,
 Буз Михайло, інф. рег. 41. хорий.
 Чопик Йосиф, ерзац. рез. рег. 17. хорий.
 Даців Василь, ул. рег. 3. хорий.
 Данилюк Яцко, лнд. рег. 18. Боньовичі, хорий.
 Дарійчук Лукіян, інф. рег. 40. хорий.
 Дячук Андрій, інф. рег. 41. хорий.
 Доротей Охрім, інф. рег. 30. з Запитова ран, лег.

кул. в прав. ногу, Боснія.

Драч Іван, фельдкан. рег. 33. хорий.
 Дука Василь, лнд. дивіз. 5. хорий.
 Глушак Йосиф, лнд. рег. 17. ком. 3. хорий.
 Габа Павло, інф. рег. 48, хорий.
 Галаш Йосиф, лнд. рег. 17. хорий.
 Голодюк Омелян, інф. рег. 41. хорий.
 Губа Микола, інф. рег. 71. цугсф. хорий.
 Іванюк Петро, егер. бат. 27., хорий.
 Кіндрашук Дмитро, ул. рег. 8. хорий.
 Кісь Іван, інф. рег. 48. хорий.
 Колодий Йосиф, лнд. рег. 17. комп. 3. хорий.
 Кондрацкий Петро, інф. рег. 30. ком. 14. хорий.
 Коссован Ілько, інф. рег. 41. комп. 4., тифус.
 Костів Стефан, лнд. рег. 18., ком. 8. хорий.
 Костирка Роман, лнд. рег. 17. комп. 1. хорий.
 Котарба Йосиф, лнд. рег. 18. комп. 4. хорий.

Котловський Микола, інф. рег. 30. комп. 13. з Опаки
ран. кул. в Боснії.

Коваль Теодор, лнд. рег. 18. комп. 7, хорий.

Кушнір Семен, фельд. кан. рег. 31. хорий.

Ліпянка Мартин, інф. рег. 40. кров. біг.

Лисик Теодор, інф. рег. 30., комп. 14., з Сулимова,
ран. кул. в ліву ногу.

Марко Іван, фельд. гавб. 45. хорий.

Миклащук Данило, інф. рег. 41. хорий.

Мітишин Іван. фельд. кан. див. 45, хорий.

Мотика Іван, інф. рег. 13. комп. 5. хорий.

Мотика Кароль, лнд. рег. 17. комп. 3. хорий.

Мудрак Стефан, лнд. рег. 28. комп. 4. хорий.

Мицек Іван, інф. рег. 40. з Гути Хоморовської,
корв. біг.

Невпораний Мирон, інф. рег. 80. з Дітковець, ран.
кул. в пр. ногу.

Новий Василь, інф. рег. 41. хорий.

Нич Йосиф, фельд., інф. рег. 56., хорий.

Олексій Ярослав, інф. рег. 30. ран. кул. в грудь.

Онуфрейчук Никола, ляншт. окр. 22. з Волока,
ран. кул. в палец.

Петрик Стефан, гавб. рег. 1., хорий.

Попович Антін, драг. рег. 9. хорий.

Прокопович Петро, інф. рег. 80., Гологори, ран.
кул. в пр. руку.

Савчук Семен, інф. рег. 41., хорий.

Семенчук Дмитро, інф. рег. 41. кров. біг.

Сеньків Станислав, лнд. рег. 18., Волосате, п. Ст. Самбір, хорий.

Сконук Іван, інф. рег. 30., Слухів, ран. кул. в пр. ногу.

Сукман Йосиф, лнд. рег. 16., хорий.

Шозда Михайло, рег. 17. хорий.

Шозда Михайло, рег. 17. хори.

Вотика Павло, драг. рег. 1. хорий.

Вінчерук Гриць, єгр. бат. 27., хорий.

Войчук Онисим, інф. рег. 80. комп. 13. хорий.

Бондар Никола, інф. рег. 24., ран. кул.

Борисевич Павло, ляндр. комп. 17., хорий.

Цвик Віцко, лндр. рег. 17., Гумніска, хорий.

Данилюк Юрко, інф. рег. 24., ран. кул.

Дорогий Василь, інф. рег. 80. Оліїв, ран. кул.

Дутчак Юрко, інф. рег. 24. хорий.

Федчук Юлько, інф. рег. 24., хорий.

Федусів Роман, ляндр. 17., хорий.

Фірманюк Михайло, інф. рег. 41. ран. кул.

Гремінняк Василь, інф. рег. 24., ран. кул.

Гоцко Никола, інф. рег. 24. ран. кул.

Гоцко Никола, інф. рег. 45. Вислочок, Сянок, ран.

багн. в лів. ногу.

Грабко Олекса, інф. рег. 24., хорий.

Гринишин Іван, капр. ул. рег. 8. хорий.

Гусак Йосиф, інф. рег. 24. ран. кул. в пр. ногу.

Юращук Стефан, інф. рег. 24. ран. кул.,

Кирилюк Іван, інф. рег. 24., ран. кул.

Копцюх Максим, лнд. рег. 20., ран. кул.

Козак Никола, інф. рег. 80., комп. 16., ран. кул.

Крук Іван, лнд., рег. 17., хорий.

Кульчицкий Павло, фір. лнд. рег. 20., ран. кул.

Кунчак Андрій, інф. рег. 24., ран. кул.

Кузек Дмитро, інф. рег. 24. ран. кул.

Лушак Йосиф, трен. дивіз. 1., хорий.

Максимович Йосиф, інф. рег. 80., Камінка, ран.

кул.

Матайчук Іван, інф. рег. 24., ран. кул. в вел. па-
лець.

Мерко Михайло, капр. інф. рег. 30. Первятичі, ран.

кул.

Місюк Петро, інф. рег. 24. ран. кул.

Мокрий Михайло, інф. рег. 24., ран. кл.

Москалюк Петро, інф. рег. 24. ран. кул.

Наливайчук Дмитро, інф. рег. 24., Самківці, ран.

кул. в стопу.

Никифоров Іван, інф. рег. 24., хорий.

Патрин Йосиф, лнд. рег. 17., хорий.

Потиканович Володислав, ул. рег. 3., хорий.

Питльований Іван, інф. рег. 80., комп. 13., ранен

кул.

Семенюк Антін, інф. рег. 30., комп. 4., хорий.

Ткач Андрій, лнд. рег. 17., хорий.

Вайняк Йосиф, інф. рег. 24., ран. кул.

Задорожний Теодор, інф. рег. 30., ран. кул.

Безушко Дмитро, інф. рег. 15., комп. 16. хорий.

Бригідер Онуфрій інф. рег. 15. комп. 5. Глубочка-

Збараж, ран. в пр. коліно.

Брудаш Никола, інф. рег. 10. комп. 4. ран. в пр. плече.

Чухла Ігнатій, інф. рег. 40. Дрогобич, хорий.

Худик Василь, інф. рег. 90. комп. 1. Криниця, хор.

Човага Іван, інф. рег. 24., ком 3., Князьдвора, ран.

Чорний Іван, інф. рег. 24. комп. 10. хор.

Червонюк Василь, інф. рег. 80. комп. 7. Княже-Золочів, ран. в пр. коліно,

Добровольський Кароль, фест. арт. рег. 1. комп. 12. хор.

Драда Филип, інф. рег. 30. Госко велике, ран. в пр. руку.

Дуфка Іван, інф. рег. 3. комп. 13. ран. в ногу.

Федик Петро, інф. рег. 15. Чортория, ран. в право коліно.

Гаврилук Ізидор, інф. рег. 24. Карапче, ран.

Годзак Дмитро, лнд. інф. рег. 20., комп. 1., хорий.

Галанка Василь, інф. рег. 95. комп. 10. хорий.

Гарасимчук Йосиф, інф. рег. 80. комп. 5. ранен в живіт.

Гаврилук Петро, інф. рег. 42. комп. 8. ран. в пр. коліно.

Гринчишин Павло, інф. рег. 15. комп. 2. Медвиця, ран. в пр. ногу.

Іванець Павло, інф. рег. 80. ран. в шию.

Яцик Олекса, інф. рег. 55. комп. 2. ран. в груди.

Карабаш Федір, інф. рег. 55. ран. в груди.

Юрків Федір, інф. рег. 55. ран. в ліве коліно.

Карабат Федір, фельдєгер бат. 30., комп. 3., Гордина, ран. в рам.

Кметь Іван, інф. рег. 80. комп. 14. Станіславчик, хорий.

Котюк Гаврило, інф. рег. 24., комп. 1. Пістин, ран.

Куманко Михайло, інф. рег. 80. Лопатичі, хор.

Квасний Володимир, інф. рег. 9. хор.

Леськів Мартин, інф. рег. 80. комп. 1. з Зборівщини, ран. в ліву руку.

Андрейко Омелян, капр. інф. рег. 20. ран.

Андрусак Дмитро, лнш. рег. 36., Підгайчики, Коломия уб.

Антоник Ілько, лнш. рег. 36., Лукавец, Вижниця, убит.

Антонюк Юрко, лнш. рег. 36., ран.

Богаєвич Іван, лнш. інф. рег. 19, ран.

Балабух Гнат, лнд. інф. рег. 19. уб.

Балагурак Василь, лнш. рег. 36., Москалівка, Косів, уб.

Беднарський Михайло, лнд. інф. рег. 19. ран.

Бендюк Євген, інф. рег. 41., Чудин, Сторожинець, убит.

Бернацкий Михайло, лнш. рег. 36. ран.

Біланюк Василь, лнш. рег. 36., ран.

Білас Іван, лнд. інф. рег. 19. вз. в полон.

Білецький Теодор, лнд. інф. рег. 19., уб.

Білейчук Никола, лнш. рег. 19., уб

Білейчук Никола, лнш. рег. 36., Воскресінці, Коломия, уб.

Білий Семен, лнш. інф. рег. 19., уб.

Боднар Ілько, інф. рег. 41. ран.

Боднар Теодор, інф. рег. 41. уб.

Боднарчук Петро, лнш. рег. 36., ран.

Боднаренко Дмитро, лнш. рег. 36. ран.

Богун Іван, лнд. інф. рег. 19., ран.

Бойчук Гнат, лнш. рег. 36., ран.

Бойчук Лука, лнш. рег. 36., Жабів, Косів, уб.

Бойчук Никодим Дмитро, лнш. 36., ран.

Бордяк Василь, лнш. рег. 36. ран.

Борис Гриць, лнш. інф. рег. 19., уб.

Борисевич Іван, лнш. рег. 36., Голина Коломия, уб.

Бозманюк Іван, лнш. рег. 36. ран.

Бухінський Семен, лнш. рег. 36. ран.

Бучевський Мирон, інф. рег. 41. ран.

Бучковский Антін, жанд. Тарношин, Рава Руска,
убит.

Будз Михайло, інф. рег. 24. Микуличин, Снятин уб.

Будз Василь, інф. рег. 41. ран.

Букало Олекса, лнд. рег. 19. уб.

Бублук Юрко, інф. рег. 41. ран.

Бурлак Яків, інф. рег. 57., уб.

Бутинець Микола, лнд. рег. 19. ран.

Цаль Йосиф, лнд. інф. рег. 19. ран.

Харачко Роман, лнд. інф. рег. 19. ран.

Хомяк Никола, лнш. інф. рег. 36. Коломия, уб.

Хонкевич, інф. рег. 57. ран.

Хованець Кирило, інф. рег. 3. ран.

Хробак, інф. рег. 57. ран.

Худик Теодор, інф. рег. 24. Орошени, Кіцмань, уб.

Химиця Демян, лнд. інф. рег. 19. ран.

Цідуло Гриць, інф. рег. 20. уб.

Цесліньський, лнш. рег. 36. Волова, Коломия. уб.

Кордобан Петро, інф. рег. 41. ран.

Циндровський Данило, лнд. ул. рег. 1. Товстобаби, Підгайці, уб.

Чемерис Петро, лнш., рег. 36. ран.

Франц Ярон, 1-ий рег. ул. ран.

Владислав Яворський 30-ий рег. інф. уб.

Іван Каят, 80-ий рег. інф. ран.

Юрко Калінога 95-ий рег. інф., ран.

Матвій Кіх, 30-ий рег. інф. ран.

Василь Кіршак 95-ий рег. інф. уб.

Николай Колтовський 30-ий рег. інф. ран.

Семен Копчук, 301ий рег. інф. ран.

Петро Конрацький 30-ий рег. інф. ран.

Яків Короляк Дивіз, трену 14, уб.

Іван Коростіль, 95-ий рег. інф. ран.

Олекса Пушка 80-ий рег. інф. ран.

Роман Роговський, 30-ий рег. інф. ран.

Йосиф Роговський, 1-ий рег. ул. ран.

Андрей Романец, 30-ий рег. інф. уб.

Юрко Романішак, див. гавб. 8. ран.

Станислав Ростановський, 95-ий рег. інф. (фельд-вебель) ран.

Мартин Річковський, 80-ий рег. інф. ран.

Олександр Сандецький, 80-ий рег. інф. ран.

Василь Савяк, 80-ий рег. інф. ран.

Густав Шве́д 80-ий реґ. інф. (фельдв.), убі.
 Станислав Семенів, 80-ий реґ. інф. ран.
 Йосиф Шевчик, дивіз. арт. 8. убі.
 Теофі́ль Серафін, 1-ий реґ. ул. ран.
 Іван Скокун 30-ий реґ. інф. ран.
 Йосиф Сороковський, 30-ий реґ. інф. ран.
 Михайло Стахів 30-ий реґ. інф. ран.
 Дороте́й Стасюк, 30-ий реґ. інф. ран.
 Дмитро Сторожук, 80-ий реґ. інф. ран.
 Леон Стронський 30-ий реґ. інф. (фельдв.) ран.
 Роман Шелі́ба 80-ий реґ. інф. убі.
 Тимчук Теодор, 80., 6., ранен.
 Тимчишин Луць, 58., 9., ранен.
 Тимошек Стефан, 80., 7., ранен.
 Усьці́нський Василь, 58., 5., вбитий.
 Варава Никола, 80., 6., вбитий.
 Варварук Іван, 58., 12., вбитий.
 Васи́лявський Фелікс, 80., 7., ранен.
 Василишин Петро, 58., 7., вбитий.
 Василишин Дмитро, 58., 9., ранений.
 Величко Теодор, 80., 1., вбитий.
 Верчак Петро, 58., 7., вбитий.
 Вернюк Василь, 80., взятий в неволю.
 Вершегора Прокіп, 58., 7., ранений.
 Вітровський Іван, інф. реґ. 80., комп. 11., ран.
 Вічерек Йосиф, 80., 7., вбитий.
 Вербицький Іван, 80., 6., вбитий.
 Вільчинський Іван, 80., 12., ранений.
 Вількі Володислав, 80., 6., ранен.

- Вірсьцюк Михайло, 58., 7., вбитий.
 Виталець Вацлав, 58., 7., вбитий.
 Витвар Михайло, 80., 7., вбитий.
 Войніховський Дмитро, 58., 9., ранений.
 Воловець Казимир, 80., 3., ранений.
 Волосьонка Роман, 58., 12., вбитий.
 Воронович Николай, 80., 8., вбитий.
 Воробій, — 58., 10., ранен.
 Вовчук Михайло, 58., 10., ранен.
 Втомин Іван, 58., 5., вбитий.
 Заболотний Петро, інф. рег. 58., ком. 9., ран.
 Зацерковний Михайло, інф. рег. 80., ком. 11., ран.
 Захаровський Михайло, інф. рег. 80., к. 11. ран.
 Захаровський Василь, інф. рег. 58., к. 9., ран.
 Захлій Антін, інф. рег. 58., ком. 11., ранен.
 Заяць Михайло, інф. рег. 80., ком. 4., вбитий.
 Закович Іван, інф. рег. 58., ком. 9., ранен.
 Запотоцький Андрей, інф. рег. 80., к. 6., ранен.
 Жарський Олекса, інф. рег. 58., ран.
 Завада Петро, інф. рег. 58., ком. 3., ранен.
 Завалій Василь, інф. рег. 80., к. 8., ран.
 Заверуха — інф. рег. 58., к. 6., ранен.
 Здоровега Йосиф, інф. рег. 80., к. 6., ранен.
 Зембров Іван, інф. рег. 80., к. 11., ран.
 Зельчук — інф. рег. 58., ком. 10., ранен.
 Зелінський Володимир, інф. рег. 58., ком. 11., ран.
 Зелінський Николай, інф. рег. 12., вбитий.
 Зелінський Станіслав, інф. рег. 80., к. 8., ранен.
 Зельонка Василь, інф. рег. 58., ком. 12., ранен.

Зуб Михайло, інф. рег. 80., комп. 8., ранен.

Зучковський Войтїх, інф. рег. 80., ком. 4., вбитий.

Зуковський Дмитро, інф. рег. 80., ком. 6., ран.

Жибак Іван, інф. рег. 58., к. 12., ранений.

Жилюк — інф. рег. 58., ком. 8., вбитий.

Адамчук Михайло, інф. рег. 56., ком. 3., уб.

Андриш Петро, інф. рег. 40., ком. 4, уб.

Беркешук Никола, інф. рег. 40., Коломия - Сва-
нівці, уб.

Бережницький Йосиф, інф. рег. 13., Дорогоїв-Пе-
ремишль, ранений.

Білобок Іван, інф. рег. 20., Ропицяпольска Гор-
лиці, ранений.

Блащук Онуфрій, лнш. інф. рег. 36., ранен.

Блажейовський Іван, інф. рег. 40., Кобилець-Стри-
жів, ранений.

Бойко Семен, ул. рег. 7., уб.

Брачик Йосиф, інф. рег. 40., Стрижів уб.

Бурий Іван, інф. рег. 56., Вазовиці-Ріки, ранен.

Хамек Іван, інф. рег. 13., Подгуже-Плашів, ран.

Хованяк Гнат, інф. рег. 56., комп. 11., ран.

Хамек Іван, інф. рег. 13., Подгуже-Плашів, ран.

Хованяк Гнат, інф. рег. 56., ком. 11., Мислениці-
Завоя, уб.

Цюфрак Михайло, інф. рег. 40., Требиска - Коль-
бушів, ранений.

Чая Стефан, інф. рег. 40., Сїводна-Стрижів, уб.

Чайковский Іван, інф. рег. 40., Ягідник-Кольбу-
шів, ранений.

Чузак Гриць, інф. рег. 40., Комін-Післин, ран.
 Даниш Іван, інф. рег. 40., Ілинці-Снятин, ран.
 Данишук Гриць, інф. рег. 40., Колясика-Роговчик,
 ранений.

Дяків Федір, ул. рег. 7., ран.
 Дикий Михайло, інф. рег. 5.6, СвиннаЖивець, уб.
 Дрогоширецький Никола, інф. рег. 40., Черемхів-
 Коломия, ранений.

Дзюра Йосиф, інф. рег. 40., Кельнарів-Ряшів. ран.
 Фаландис Михайло, інф. рег. 40., уб.
 Федарук Тимко, інф. рег. 13., Раковчик-Коломия,
 ранений.

Фігура Йосиф, інф. рег. 56., Полянка велика-Бяла,
 убитий.

Филипчук Гриць, лнш. інф. рег. 36., Жабє-Косів,
 убитий.

Фриц Іван, інф. рег. 40., Кольбушова долішня, ран.
 Газда Михайло, інф. рег. 40., Шуфнарів-Стрижів,
 ранений.

Газда Павло, інф. рег. 40., Маркушова Стрижів,
 ранений.

Галушка Василь, інф. рег. 56., Городок, ран.
 Гармата Йосиф, інф. рег. 40., Барок великий-Роп-
 чиці, убитий.

Гринишин Гриць, ул. рег. 7., полонений.
 Ігнатюк Атанас, лнд. інф. рег. 36., Рівна-Вижниця,
 ранений.

Ілюк Василь, інф. рег. 36., Жабє-Косів, уб.
 Ярош Антін, інф. рег. 40., Малява-Ряшів, ран.

Калинка Іван, інф. рег. 40., Мокрисів-Тарнобжег, ранений.

Конюк Андрій, лнш. інф. рег. 36., Княздвір-Печеніжин, ранений.

Кікірчук Гриць, лнш. інф. рег. 36., Семаківці-Коломия, убитий.

Копа Йосиф, інф. рег. 40., Зарачень-Ряшів, ран.

Копець Іван, інф. рег. 40., Пашківка-Ряшів, ран.

Козарук Никола, інф. рег. 40., Турка Коломия, уб.

Козьмин Дмитро, лнш. інф. рег. 36., Молодятин-Печеніжин, ранений.

Лановяк Василь, лнш. інф. рег. 36., ран.

Лігнар Іван, інф. рег. 30., Біч-Горлиці, ран.

Лис Йосиф, інф. рег. 40., Фірмани-Тарнобжег, уб.

Любинецький Петро, ул. рег. 7., ран.

Людчак Петро, інф. рег. 40., Варбіж-Коломия, ран.

Лукасиш Павло, інф. рег. 40., Луки-Стрижів, ран.

Макара Петро, інф. рег. 40., Пяткова-Ряшів, ран.

Макарчук Михайло, лнш. інф. рег. 36., Камінка велика-Коломия, ран.

Малисяк Іван, інф. рег. 56., Ліс-Живець, уб.

Марчук Никола, лнш. інф. рег. 36., Іванівці-Коломия, убитий.

Марусяк Ілько, лнш. інф. рег. 36., Жабе-Косів, ранений.

Марусяк Ілько, лнш. інф. рег. 36., Корчів-Коломия, ранений.

Масюк Іван, лнш. інф. рег. 36., Іванівці-Коломия, ранений.

Мазур Михайло, інф. рег. 40., Брослівя-Кольбушів, ранений.

Моевський Петро, інф. рег. 40., Стиржів, ран.

Мостовий Вас. лнш. інф. рег. 36., Камінка велика-Коломия, ранений.

Мотика Кароль інф. рег. 40., Грибів-Тарнобжег, убитий.

Миронюк Іван, лнш. інф. рег. 36., ран.

Налепа Йосиф, інф. рег. 40., Рахавівка-Ряшів, ран.

Негриш Нікола, лнш. інф. рег. 36., Березів вижний-Печеніжин, ран.

Осмола Іван, інф. рег. 40., ран.

Паличук Дмитро, інф. рег. 40., Конятин-Вижиця, ранений.

Паньків Михайло, лнш. інф. рег. 36., Черемхів-Коломия, ран.

Парис Андрій, інф. рег. 40., Жираків-Ропчиці, ран.

Поля Михайло, інф. рег. 19., Посада Фельштинська-Старий Самбір, ран.

Половняк Андрій, інф. рег. 40., комп. 10. убитий.

Поленюк Андрій, лнш. інф. рег. 36., Коришів-Коломия, ранений.

Попівчук Гриць, лнш. інф. рег. 36., Шешари-Косів, ранений.

Послушний Андрій, інф. рег. 40., Кольбушів, ран.

Потрущик Іван, інф. рег. 40., Лосолівка-Чортків, ранений.

Прухніцький Євген, інф. рег. 40., Борщів-Бережани, убитий.

Пук Яків, інф. рег. 40., Воля русиновска-Кольбушів, ранений.

Путило Мартин, інф. рег. 40., Гизне-Ряшів, уб.

Пилинчук Андрій, ул. рег. 7., убитий.

Питковский Адам, інф. рег. 13., Ставки-Городок, ранений.

Рекас Іван, інф. рег. 40., Сокольники-Тарнобжег, ранений.

Рішка Матій, інф. рег. 40., Аяткова-Ряшів, уб.

Руптас Петро, інф. рег. 40., Шипеник, ранен.

Рутина Іван, інф. рег. 40., Тарнобжег, ран.

Самсонович Михайло, інф. рег. 20., Коломия, уб.

Семенюк Василь, інф. рег. 36., Пядики-Коломия, ранений.

Сенько Ілія, інф. рег. 40., Гизне-Ряшів, ран.

Сіранський Роман, інф. рег. 40., Гусятин, уб.

Ситар Павло, інф. рег. 40., Хмельник-Ряшів, ран.

Слабий Тома, інф. рег. 40., комп. 8., Білка-Ряшів, ранений.

Слива Володимир, одноріч. інф. рег. 13., Нагіррянка-Чортків, ранений.

Соха Франц, інф. рег. 40., Бучач, ран.

Соболевський Никола, лнш. інф. рег. 36., ран.

Солтис Йосиф, інф. рег. 13., Скотники - Підгіре, убитий.

Співак Стефан, інф. рег. 40., Тарнів, ран.

Степень Семен, інф. рег. 40., Ноків-Ропчиці, ран.

Стоцкий Станислав, інф. рег. 13., Дрогобич, ран.

Шурлей Яків, інф. рег. 40., Лютча-Стрижів, уб.

Шутрик Іван, інф. рег. 40., Димитрів-Тарнобжег, убитий.

Тріска, інф. рег. 40., Нагноїв-Тарнобжег, ран.

Вавриньчук Гнат, лнд. інф. рег. 11., Сокаль, Снятин, убитий.

Войтасевич Павло, інф. рег. 20., Сяри-Горлиці, ранений.

Воляк Йосиф, інф. рег. 40., Руда, ран.

Жмуда Стеафн, інф. рег. 40., Ряшів, ран.

Домінік Михайло, лнд. інф. рег. 28. Семаківці-Чортів, ранений.

Домший Олекса, інф. рег. 90., Мякіш новий-Ярослав, ранений.

Костишин Іван, лнд. інф. рег. 28., Броди, уб.

Крузь Яким, лнд. інф. рег. 28., Мишківці-Гусятин, ранений.

Кравець Яків, інф. рег. 90., Їжова-Ніско, ран.

Ленчар Андрій, інф. рег. 90., Мединя-Ланьцут, ранений.

Лотин Антін, інф. рег. 90., Хлопиці-Ярослав, ран.

Малашинський Федір, лнш. інф. рег. 28., Чортків, ранений.

Новак Йосиф, лнш. інф. рег. 24., ранений.

Новоградський Антін, лнш. інф. рег. 24., ран.

Слабий Йосий, лнш. інф. рег. 24., уб.

Шалай Іван, інф. рег. 90., Корениця-Ярослав, уб.

Жуб Андрій, інф. рег. 40., Пряділь-Ніско, убитий.

Амброжко Іван, інф. рег. 15., комп. 16., уб.

Антонишин Василь, інф. рег. 15., Вербіївка-Тернопіль, ранений.

Антонюк Михайло, лнш. інф. рег. 20., ком. 10. ран.

Бака Іван, лнш. інф. рег. 16., Ясло, ран.

Балак Тома, др.г рег. 11., ран.

Белкотяк Йосий. інф. рег. 71., ком. 7., ран.

Бенько Матій, егер. бат. 32., ран.

Бібер Мартин, лнш. інф. рег. 16., Живець, ран.

Біньовський, інф. рег. 15., Росоховатець-Тернопіль, ранений.

Білик Іван, інф. рег. 15., комп. 2. уб.

Блащин, інф. рег. 15., комп. 13. ран.

Бойко Іван, лнд. інф. рег. 28. Стоянів-Радехів, ран.

Борсук Йосиф, лнш. інф. рег. 16., ран.

Брикайло, інф. рег. 15., комп. 13. ран.

Бриндза Андрій, інф. рег. 71., ком. 3. ран.

Бубак Павло, інф. рег. 71., комп., 15., ранений.

Буковий, інф. рег. 61., ранений.

Хахула Іван, інф. рег. 71., ком. 10., ран.

Хай Никола, лнд. інф. рег. 10., Блажів-Рудки, ран.

Хлим, інф. рег. 15., ком. 13., ран.

Хома, інф. рег. 15., Гнилиці-Збараж ран.

Хомяк Іван, інф. рег. 15., ран.

Хомяк Йосиф, інф. рег. 15., комп. 16., ран.

Хоптяний Семен, інф, рег. 15., ком. 16., ран.

Храпко Стефан, інф. рег. 71., комп. 15., ран.

Хрупайло Іван, інф. рег. 15., ком. 11., ран.

Цибульський, інф. рег. 15., комп. 13., ран.

Чайківський Іван, лнш. інф. рег. 20., ком. 5., ран.

Чиж Михайло, лнш. інф. рег. 20., ком. 6., ран.

Данилишин Никола, лнд. інф. рег. 10., комп. 12.,
ранений.

Деркач, інф. рег. 15., ком. 15., ран.

Дороганюк, лнш. інф. рег. 20., ком. 8., ран.

Ференч Стефан, інф. рег. 15., к. 5. Тернопіль хор.

Дудяк Микола, лнш. інф. рег. 20., ком. 11., ран.

Думанський Прокіп, інф. рег. 15., ком. 9., уб.

Федюк, інф. рег. 15., ком. 4., ран.

Габрилюк Микита, інф. рег. 15., ком. 16., ран.

Гафтуняк Михайло, лнш. інф. рег. 20., ком. 11., ран.

Гомулькевич Діоніз, інф. рег. 15., ком. 10., ран.

Гурецький Іван, лнш. інф. рег. 16., Мислениці, Гірна, убитий.

Гурняк Іван, лнш. інф. рег. 20., ком. 5., ран.

Глаткий Стефан, інф. рег. 71., ком. 10., уб.

Глухан, інф. рег. 15., ком. 4., ран.

Гнатишин Василь, інф. рег. 15., ком. 16., ран.

Голевчук Прокіп, лнш. інф. рег. 20., комп. 8., ран.

Колодай, інф. рег. 15., ком. 15., уб.

Головецький Юрко, лнш. інф. рег. 20., ран.

Горбатюк, інф. рег. 15., ком. 4., ран.

Грегорчук Федір, лнш. інф. рег. 20., ком. 11., ран.

Громада Василь, інф. рег. 15., ком. 10., ран.

Грищак Андрій, лнд. інф. рег. 10., Потилич. Рава-
руська, ранений.

Грицанюк Петро, лнш. рег. 20., ком. 10., уб.

Гриньків Іван, інф. рег. 10., лнд. Дидимів-Ка-
мінка, ранений.

Ліска Михайло, інф. рег. 15., комп. 9., ран. в пр. коліно,

Льох Стефан, фельдєгер, бот. 14., Грушатичі. Перемишль, хорий.

Майор Андрій, інф. рег. 15., комп. 11., ран. в ліву ногу.

Малець Йосиф, Вадовичі-Броди хорий.

Маркович Матій, лнд. інф. рег. 20., комп. 7., ран.

Матвійчук, лнд. інф. рег. 18., комп. 11., Березів, ран. в ліве плече.

Метель Семен, інд. інф. рег. 16., комп. 8., Гуриска, ранений.

Мотика, інф. рег. 40., комп. 9., Перемишль, ран.

Мулярський Володимир, лнд. рег. 19., Львів, ран.

Найда Людвик, інф. рег. 76., комп. 2., ран. в ногу.

Навеля Іван, лнд. інф. рег. 27., комп. 9., Руда, хор.

Опіла Семен, арт. див. 1. бат. 2., Кінчів - Бібрка, хорий.

Ошейко Никола, інф. рег. 10. комп. 13., ран в пр. ногу.

Павловський Тома, інф. рег. 20., комп. 4., Новий-Санч, ран. в пр. ногу.

Пікуй Роман, інф. рег. 40. комп. 5., Зарівка, хорий.

Ропка Мартин, фельдєгер, бат. 20., Малий Потік, ран. в пр. ногу.

Романишин Никола, арт. бат. 3., Львів, хорий.

Шинбера Михайло, інф. рег. 90., комп. 7., ран. в пр. коліно,

Скрипак Михайло, інф. рег. 40., комп. 2., ран. впр. ногу.

Сливка Федір, інф. рег. 77., комп. 12., ран.

Стефанишин Петро, інф. рег. 40., помер.

Щурко Михайло, інф. рег. 10., комп. 13., ран. в пр. коліно.

Вільний Іван, лнд. інф. рег. 16., Плазів, хорий.

Возняк Йосиф, інф. рег. 90., комп. 6., хорий.

Андрійчук Дмитро, фір. інф. рег. 58 з Майдану середного пов. Надвірна, ран.

Бакайчук Микола, інф. рег. 58., з Ославів білих, пов. Надвірна, ран.

Боднарчук Ілько, фр. інф. рег. 58., Ослави білі, Надвірна, ранений.

Бойчук Іван, інф. рег. 58., Глушків, Городенка, ранений.

Бойко Іван, інф. рег. 58., Саджави, Богородчани, ранений.

Болгак Василь, інф. рег. 58., Красилук, пов. Товмач, ранений.

Борек Йосиф, інф. рег. 45., ран.

Будзович Василь, фельдв. інф. рег. 58., Олєша пов. Товмач, ран.

Химчак Антін, інф. рег. 58., Солотвина, пов. Богородчани, ран.

Хомяк Бренько, інф. рег. 58. Чернелиця, пов. Городенка, ранений.

Дейсак Гриць, інф. рег. 58., Дшоїв, пов. Станиславів, ранений.

Дякун Дмитро, інф. рег. 58., горн. Росільна пов. Богородчани, ран.

Дмитрович Антін, інф. рег. 58., Товмач, ран.

Доцяк Дмитро, інф. рег. 58., Радча, пов. Станиславів, ранений.

Довган Онуфрій, інф. рег. 80., ран. кул. в вказ. полець.

Дрогомірецький Михайло, інф. рег. 58., Беднарів, пов. Станиславів, ран.

Дзюба Петро, інф. рег. 58., Новосілка, пов. Товмач, ранений.

Фотуйна Іван, інф. рег. 58., Будзин, Товмач, ран.

Фотуйна Іван, інф. рег. 58., Делява, Товмач, ран.

Гродіцький Николай, інф. рег. 58., Чернятин, Городенка, ран.

Гаврига Василь, інф. рег. 58., Чернятин, Городенка, ранений.

Глум Ізидор, інф. рег. 58., Вікторів, пов. Станиславів, ранений.

Гобелецький Михайло, інф. рег. 58., Красна, пов. Надвірна, ранений.

Яківчук Николай, інф. рег. 58., Дора, пов. Надвірна, ранений.

Каміньський Петро, інф. рег. 58., Тисьмениця, Товмач, ранений.

Кісмачок Федір, інф. рег. 58., Крилос Богородчани, ранений.

Копанячкий Іван, інф. рег. 80., ран. в пр. ногу.

Костаньський Іван, інф. рег. 58., Маріямполь, Станиславів, ран.

Крупа Филип, інф. рег. 58., Долина, Товмач. ран.

Кузик, інф. рег. 80., ран. кул. в ногу.

Лесюк Іван інф. рег. 58., Пасечна, Надвірна, ран.

Лукасевич Іван, інф. рег. 58., ран.

Майор Олекса, інф. рег. 45., уб.

Максимів Олекса інф. рег. 58., Саджава, Богородчани, ранений.

Максимович Йосиф, інф. рег. 80., ран. в пр. ногу.

Марич Микола, інф. рег. 58., Пнів, Надвірна, ран.

Матковский Михайло, інф. рег. 58., Грабовець, Богородчани, уб.

Медурд Петро, інф. рег. 58., Вікторів, Станиславів, ранений.

Михалишин, інф. рег. 80., ран. в руку.

Мудрий Рудольф, інф. рег. 3., ран.

Належатиї Прокіп, інф. рег. 45., ран.

Олексюк Михайло, інф. рег. 58., Гаврилівка, Надвірна, ранений.

Овчарів Теодор, інф. рег. 58., Підпечари, Товмач, ранений.

Пастирик Йосиф, інф. рег. 3., ран.

Перхулик Олекса, фр. інф. рег. 58., Черніїв, Станиславів, ранений.

Періг Василь, інф. рег. 58., Олейова, Городенка, ранений.

Пікера Йосиф, інф. рег. 94., ран.

Пиріг Антін, інф. рег. 45., ран. фірер.

Повович Михайло, інф. рег. 58., Красна, Надвірна, ранений.

Пузняк Іван, інф. рег. 80., ран. лег. в голову.

Пицко Олекса, інф. рег. 58., Угринів, Станиславів, ранений.

Пинчак Теодор, інф. рег. 58., Гаврилівка, Надвірна, убитий.

Питльований Іван, інф. рег. 80., ран. в пр. руку.

Рачинський Михайло, інф. рег. 80., ран. в пр. ногу.

Рогожинський Іван, інф. рег. 58., Блудники, Станиславів, ран.

Рудніцький Іван, інф. рег. 58., Надвірна, ран.

Ридз Іван, інф. рег. 15. Купчинці, Тернопіль, ран.

Семанишин Дмитро, інф. рег. 58., Колодіївка, Станиславів, уб.

Семенюк Михайло, інф. рег. 58., Колодіївка, Станиславів, уб.

Семенюк Петро, інф. рег. 58., Луг, Надвірна, ран.

Спасюк Дмитро, інф. рег. 58., Стримба, Надвірна, убитий.

Стефанюк Іван, інф. рег. 58., Красна, Надвірна, ранений.

Ступай Іван, інф. рег. 45., ран.

Шкотура Никола, інф. рег. 58., Підперачи Товмач, ранений.

Шмігель Василь, інф. рег. 58., Кривотули старі, Товмач, убитий.

Вацик Іван, інф. рег. 58., Заріче, Надвірна, ран.

Вазович Петро, інф. ег. 94., Черма, Ясло, ран.

Здрада Іван, жанд. Вербиця, Рава Руска, уб.

Депутович Олекса, інф. рег. 22., Суходолє, Долина, ранений.

Буда Іван, арт. дивіз. 10., Курилівка, Ланьцут, ранений.

Хроменький Онуфро, лнд. ул. рег. 3., Дрогобич, уб.

Гонсьор Володислав, інф. рег. 90., Майдан, Ярослав, убитий.

Кісіль Василь, арт. див. 10., Пасечна, Стрий, ран.

Кісьола Теодор, арт. див. 10., Лисятичі, Стрий, уб.

Кишка Антін, інф. рег. 90., Ужейовиці, Пшеворск, убитий.

Ківацький Антін, інф. рег. 90., Йодлівка, Ярослав, убитий.

Когут Никола, жанд. Заднишівка, Скалат, уб.

Константинович Іван, арт. див. 10., Тухля, Ярослав, ранений.

Косилач Михайло, арт. лив. 10., Стинова вижна, Сколє, ран.

Ковальчук Михайло, арт. див. 10., Стинова вижна, Сколє, ранений.

Ковальчук Іван, жанд. постєр. Миколаїв, уб.

Ковальчук Йосиф, жанд. пост. Миколаїв, взят. в полон.

Круцько Юрко, інф. рег. 90., Нове село, пов. Цешанів, ранений.

Машталєр Семен, арт. див. 10., Турати, пов. Жидачів, ранений.

Мойсей Андрій, жан. в Боснії, ур. Зубрець Бучач,
ранений.

Мотовило Стефан, жанд. в Миколаєві, взят. в полон.

Мусіль Кароль, інф. рег. 24., ран.

Полянський Йосиф, арт. див. 10., Міжим, Долина,
убитий.

Романовський Гриць, арт. див. 10., ран.

Савка Теодор, жанд. Висалів, Рава Руска, уб.

Шаблюк Йосиф, жанд. Миколаїв тяж. ран.

Шумаровський Іван, жанд. Порхова Бучач, ран.

Терчак Йосиф, ул. рег. 3., Самбір, уб.

Зрада Іван, жанд., Вербиця, Рава Руска, уб.

Казимир Шева, 1-ий рег. ул. ран.

Йосиф Кошиковский, 80-ий рег. інф. ран.

Михайло Козак 95-ий рег. інф. ран.

Козакевич Петро, 30-ий рег. інф. ран.

Гнат Кузьма, 52-ий рег. інф. ран.

Юліян Кузьма, 52-ий рег. інф., ран.

Іван Кравчук, 95-ий рег. інф. уб.

Никола Крик, 30-ий рег. інф. ран.

Кулина Іван, 80-ий рег. інф., ран.

Лацяк Йосиф, 1-ий рег. ул. уб.

Василь Лишак, 30-ий рег. інф., ран.

Сидор Лєвошинський, 30-ий рег. інф. ран.

Ілько Лопушанський, 80-ий рег. інф. ран.

Іван Луковский, 30-ий рег. інф., ран.

Теодор Лисик, 30-ий ре. інф., ран.

Стефан Максимів, 30-ий рег. інф. ран.

Іван Медвецкий, 30-ий рег. інф., ран.

Кароль Медвідь, 4-ий рег., ран.
 Володимир Мирза, 30-ий рег. інф., ран.
 Стефан Мізьоха, 30-ий рег. інф. ран.
 Михайло Мірильович, 30-ий рег. інф. ран.
 Мирон Неопораний, 80-ий рег. інф., ран.
 Стефан Недзельский, 9-ий рег. драг. уб.
 Янко Нужда, 30-ий рег. інф. ран.
 Охрим Доротей, 30-ий рег. інф. ран.
 Йосиф Ольховий, 95-ий рег. інф. ран.
 Олекойф — 30-ий рег. інф. ран.
 Йосиф Олешкович, 30-ий раг. інф., ран.
 Станислав Ольшевский, 95-ий рег. інф., ран.
 Онуфрий Партишин, 95-ий рег. інф. уб.
 Никита Павлик 80-ий рег. інф., ран.
 Станислав Пйонтек, 1-ий рег. ул. уб.
 Юрко Пістоля, 30-ий рег. інф., ран.
 Антін Посавич, 5-ий рег. ул. тяж. ран.
 Іван Трой 30-ий рег. інф. ран.
 Сильвестер Трояновский, 30-ий рег. інф. ран.
 Касіян Тучапский, 30-ий рег. інф., ран.
 Каспер Турко, 30-ий рег. інф., ран.
 Антін Винницький, 30-ий рег. інф. ран.
 Семен Владичинський, 80-ий рег. інф., ран.
 Онисин Бойчук, 80-ий рег. інф., ран.
 Адальберт Войтович, 30-ий рег. інф., ран.
 Кароль Рубін, 1-ий рег. ул. убитий.
 Василь Зазуля, 30-ий рег. інф., ран.
 Іван Зубик, 80-ий рег. інф., ран.
 Басараба, 7-ий рег. ул. ран.

Іван Яблонський, 86-ий рег. інф., убитий.

Іван Домінік, 72-ий рег. інф., уб.

Іван Конч, 86-ий рег. інф., уб.

Йосиф Копелович, 86-ий рег. інф., ран.

Михайло Кривінський, 7-ий рег. ул., ран.

Єзерський Йосиф, інф. рег. 89., ком. 11., Дениска-
Рава Руська, ран.

Ющак Іван, інф. рег. 20., комп. 12., ран.

Кохняк Тимко, інф. рег. 20., ком. 12., ран.

Кохняк Тимко, інф. рег. 89., ком. 1., Богановичі-
Мостиска, ран.

Калиманський Іван, інф. рег. 89., комп. 12., Бога-
новичі-Мостиска, уб.

Карась Тома, інф. рег. 20., комп. 11., ран.

Карчмарчук Андрій, інф. рег. 20., комп. 11., ран.

Клячко Федір, інф. рег. 89., комп. 12., Сараньчуки-
Бережани, уб.

Клим Петро, інф. рег. 89., комп. 12., Яворів, ран.

Кмак Гриць, інф. рег. 20., комп. 12., ран.

Коцур Іван, фельдєгер, 32., комп. 1., уб.

Колодій Петро, інф. рег. 20., комп. 1., ран.

Конечний Андрій, інф. рег. 20., комп. 8., ран.

Кіт, інф. рег. 89., комп. 2., Королин-Мостиска, ран.

Котара Андрій, інф. рег. 20., комп. 3., ран.

Коваль Іван, інф. рег. 20., комп. 12., ран.

Ковалишин Гриць, інф. рег. 89., комп. 12., Любінь
великий-Городок, уб.

Козіцкий інф. рег. 20., комп. 5., уб.

Кравець Василь, інф. рег. 89., комп. 12., Завідо-
вичі-Городок, ран.

Крок Михайло, інф. рег. 20., комп. 12., ран.

Кухня Володимир, інф. рег. 20., комп. 8., уб.

Кузбит Іван, інф. рег. 89., комп. 11., Монастирець-
Рудки, ран.

Ланьцута Михайло, інф. рег. 89., комп. 10., Зелів-
Городок, уб.

Лацин Іван, інф. рег. 20., комп. 11. ран.

Літавець Антін, інф. рег. 89., комп. 10., Рава ру-
ска, ранений.

Лозинський Гриць, інф. рег. 89., комп. 12., Лозина-
Городок, ран.

Мацелюк Михайло, жанд. Пізнанька, гнила-Скалат,
убитий.

Мацюла Михайло, інф. рег. 89., комп. 4., Любича-
Рава руська, ран.

Малатняк Іван, інф. рег. 89., комп. 12., Курники-
Яворів, убитий.

Марко Михайло, інф. рег. 89., комп. 12., Мольнів-
Мостиска, ран.

Марко Федір, інф. рег. 89., комп. 10., Камінакбуди-
Рава руска, уб.

Мельник Йосиф, інф. рег. 89., комп. 12., Зелена
Надвірна, убитий.

Михалейко Петро, інф. рег. 89., комп. 11., Вишень-
ка-Городок, ран.

Мельничук Яцко, інф. рег. 89., комп. 10., Корчів-
Рава руска, ран.

Баняк Никола, інф. рег. 20., комп. 2., ран.

Біда Іван, інф. рег. 20., комп. 2., ран.

Біскуп Михайло, інф. рег. 20., комп. 6., ран.

Блащак Петро, інф. рег. 89., комп. 12., Керниця-

Городок, уб.

Баштернак Іван, інф. рег. 12., комп. 9., ран.

Булак Іван, інф. рег. 20., комп. 10., ран.

Буланий Павло, інф. рег. 12., комп. 4, ран.

Бузік Михайло, інф. рег. 12., комп. 1., ран.

Харечко Петро, інф. рег. 89., комп. 10., Замок-

Рава руска, ран.

Холійва Йосиф, інф. рег. 56., ран.

Хомяк Гриць, арт. див. 11., бат. 2., Дорожів-Жовк-

ва, ранений.

Хованець Михайло, інф. рег. 12., комп. 9., ран.

Худий Павло, інф. рег. 12., комп. 5., ран.

Цюпак Іван, інф. рег. 89., комп. 4., Мокряни ве-

ликі Мостиска, ран.

Червоноборода Гриць, інф. рег. 20., комп. 11., ран.

Чічак Михайло, інф. рег. 12., комп. 5., ран.

Давид Іван, інф. рег. 39., уб.

Добош Йосиф, інф. рег. 12., комп. 9., ран.

Дуфанець Никола, інф. рег. 89., комп. 12., Горо-

жана вижна-Рудки, ран.

Дзюкало Йосиф, інф. рег. 54., комп. 7., Боброва-

Хлопчиці, ран.

Дзидз Іван, інф. рег. 89., комп. 12., Семерівка-Яво-

рів, ранений.

Федьо Андрій, інф. рег. 89., Лози, Ярослав, ран.

Пінкас Федір, інф. рег. 89., комп. 10., Любича-
Рава руска, ран.

Фляк Гриць, інф. рег. 89., комп. 12., Мостиска, уб.

Фірер Йосиф, інф. рег. 99., убитий.

Амбрус Андрій, інф. рег. 62., комп. 2., хорий.

Бакалець Іван, інф. рег. 77., комп. 2., ран. в ліву
руку.

Балкан Володимир, інф. рег. 90., комп. 2., ран. в
пр. ногу.

Богдан Стефан, інф. рег. 48., комп. 3., ран. в шию.

Бресан Роман, лнд. рег. 27., комп. 7., хорий.

Бурдас Андрій, однрч. інф. рег. 40., комп. 1., Крас-
не-Ряїшв, хорий.

Чітка Петро, лнд. інф. рег. 24., комп. 8., Кобили,
ранений.

Даничерук Гриць, інф. рег. 40., комп. 2., ран. в пр.
поліно.

Дідотик Іван, інф. рег. 33., комп. 12., Стрий, ран.

Драгомирецький Микола, інф. рег. 40., комп. 16.,
ран. в ліве коліно.

Дробежак Михайло, лнд. інф. рег. 18., комп. 6.,
Ліско, ран. в руку.

Дальшій спис всіх ранених, убитих, полонених
і т. д. буде друковано в другій книжці котра появит ся
при кінці січня. Рівнож буде писано про дальші події
з кожного галицького повіту где дотепер ґаздуют Мос-
калі.

РУСЬКА КНИГАРНЯ

має на складі великій вибір книжок яких хто тільки бажає а іменно:

Великій вибір молитвенників, книжок до побожного читання, історичних, театральних, співанників, календарів і т. д. крім тих книжок виходить кожного місяця книжка о війні тому просимо у всяких потребах писати на адресу:

RUSKA KNYHARNIA,

168 E. 4 St. NEW YORK, N. Y.

Хто хоче розвеселити себе і свою родину нехай купит собі у нас грамофон найновшої конструкції до котрих додаємо плити цілком даром. Грамофони продаємо від 15 дол., до 200. Маєм грамофони такі без туби що можете брати з собою навіть на прогульки, дуже практичні і легонькі.

Ціна 8 дол. без плитів.

Адресуйте: *RUSKIJ BAZAR,*

168 E. 4 St. NEW YORK, N. Y.

ПОЗІР! НОВОЖЕНЦІ! ЧИТАЙТЕ! ПОЗІР!

Если хочете мати правдиві 14 каратн. золоті сьлюбні перстені з вашим іменем, день, місяць і рік в котрім вінчається, то замовляйте в першім великім ювілерскім складі в котрім дістанете правдиві чисто золоті річи. На вибір маєм срібні і золоті годинники, ріжнородні перстені, бранзолети, кульчики, шпильки до краваток, брошки і т. д. Приходіт або пишіт на адрес:

RUSKIJ BAZAR,

168 E. 4 St. NEW YORK, N. Y.

— НА ПАМ'ЯТКУ! —

Если хочете мати пам'ятку своїх літ як виглядалисьте, то принесіт або пришліт маленьку свою фотографію, а ми виробимо вам великій портрет (образ) в українських стилях, такий, який будете бажали.

Спеціальний виріб сьлюбних портретів від 4 дол. до 25 олійновов красков разом з рамами. Ньюйорчане приходіт самі а здальших сторін пишіт на адресу:

SOKILSKIJ BAZAR

168 E. 4 St. NEW YORK, N. Y.

ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ!

П

Р.Л.

НАЙЛІПША УКР. ПОСТ.-РОБІТНИЧА ЧАСОП

ГАЙДАМАКИ

ПЕРЕД. НА РІК В ЗЛ. ДЕР.	ДОЛ.	1.50
ДО ЄВРОПИ І КАНАДИ	„	1.75
ПЕРЕД, НА ЧАС. ШЛІТЬ НА ПОНИЗШУ АДРЕСУ		

Українські робітники і робітниці!

ЧИ ВИ НАЛЕЖИТЕ ДО УКР. ПОСТ. РОБ. ОРГАНІЗАЦІЇ

ГАЙДАМАКИ?

КОЛИ ЩЕ НЕ НАЛЕЖИТЕ, ТО СЕЙ ЧАС ВСТУПАЙТЕ.
СЕ ОДИНОКА ПРОСВІТНО-ЗАПОМОГОВА ОРГАНІ-
ЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ.

ПО ПОЯСНЕННЯ ПИШИТЬ ДО ГОЛОВНОГО ОФІСУ НА
ПОНИЗШУ АДРЕСУ:

Друкарня Гайдамаки

ПРИНИМАЄ ВСЯКІ ДРУКАРСКІ РОБОТИ, ЯКІ
ВХОДЯТЬ ВКРУГ ДРУКАРСЬКОЇ ШТУКИ,
ГОЛОСІТЬ СЯ УСТНО АБО ЛИСТОВНО НА АДРЕСУ:

НАУДАМАКА

278 E. 10 Street

New York, City.

3 Теренів

Великої Віїни